



**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Qvæstio VI. De modo assumptionis quantum ad ordinem, in sex articulos
diuisa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

Responsio. Surgentium. Respondetur primo, non esse omnino eandem rationem, quia humores habent substantiam magis stabilem, & consistentem, atque adeo magis intrinsece necessariam corpori humano: spiritus autem sunt quasi in continua successione, & facillime transmutantur, & ita magis videtur esse extra humanæ naturæ integritatem. Secundo responderi potest satis pie, & probabiliter concedendo sequelam, quia nullum habet incommodum, & quia veritas & integritas humani corporis hos spiritus requirit: unde non defunt, qui putent, eos esse animatos. Ac denique, licet in vita mortali varientur per continuam actionem, & reactionem, tamen in corpore glorioso idem perpetuo manebunt incorruptibiles. Sed quid de illis substantiis mediis inter cibum seu alimentum, & sanguinem, quæ vocantur Ros, & Cambium? cibis enim prius quam in sanguinem, vel in glutem conuertatur, in has substantias conuertitur, per quas paulatim transmutatio fit. Respondetur, has substantias non fuisse assumptas, quia non sunt de veritate humanæ naturæ, nec per se requiritur ad perfectam consistentiam eius, & vitæ operationes. Et maiori ratione non fuerunt assumptæ lachrymæ, salivæ, sudor, & similia excrementa, quæ nullo modo ad humanæ naturæ integritatem spectant.

Dico secundo, Probabilius etiam videtur, vngues, dentes, & capillos assumptos fuisse secundum hypostasim Verbi Dei. Et quidem de dentibus, & vnguibus fere nil dubito: tum, quia valde probabile est, informari animam rationalem, & augeri vitali modo: tum etiam, quia sunt de integritate humani corporis, & per se necessarij, non solum ad ornamentum, sed etiam ad nonnullas actiones humanas. De capillis vero res est magis dubia, sumitur tamen ex Ambrosio lib. de Incarn. Dom. sacram. c. 6. & Athanasio Epist. ad Epist. quam refert Epiphanius. hares. 77. qui dicunt, eos hæreticos, qui affirmabant diuinitatem, & carnem Christi esse eiusdem substantiæ, consequenter fuisse dicturos, Verbum in carnem, capillos, sanguinem, & ossa conuersum esse. In quibus verbis manifeste supponunt, Verbum eodem modo fuisse vnicum capillis, quo carni, sanguini & ossibus. Præterea pertinent capilli ad quoddam complementum, & ornamentum corporis humani, propter quod futuri sunt in corporibus resurgentium, teste Augustino 22. de Ciuit. c. 19. & in Enchirid. c. 88. cum quo sentiunt omnes Theologi in 4. d. 4. q. 7. ubi D. Thomas q. 1. ar. 2. q. 3. ad 3. etiam sentit, illos informari animam rationalem, quod etiam indicat 1. p. q. 27. ar. 2. ergo eadem ratione credibile est, vngues esse Verbo Dei, præsertim cum in hoc nullum sit incommodum, & ad maiorem quandam Christi dignitatem, & maiorem perfectionem huius vnionis pertineat. Dices, hæc omnia facillime transmutari, & resolui, unde fit, fere continue factam esse nonam vnionem ad Verbum, & nouam separationem: atque adeo magnam materiam quantitatem fuisse temporis successione Verbo vnitam, & postea omnino dimissam. Quod videtur inconueniens, & contra illud commune axioma: quod semel assumptum, nunquam dimittit, quod ex Damasceno sumptum est lib. 3. cap. 27. Respondetur hoc nullum esse incommodum, ita enim necessario dicendum est accidisse in continua nutritione, & resolutione partium omnium, etiam perfectarum, & præsertim ipsius sanguinis. Illa ergo, quæ per se fuerunt sumpta, scilicet anima, & corpus, nunquam fuerunt dimissa: partes vero corporis materiales, quæ continue resoluuntur, dimitti potuerunt, præsertim quoad illam materiam, quæ in corpore Christi resurgens futura non erat necessaria, vel saltem in materia de Resurrectione Christi dicemus.

}}{

SECTIO VIII.

Virum Verbum diuinum in humanitate assumptum esse accidentia.

Supposita distinctione supra data, de assumptione in hypostasi, vel secundum hypostasim.

Dico primo, assumpsisse Verbum in sua hypostasi, media humanitate formas accidentales. Est certa, sumitur ex illis locis Scripturæ, quæ dicunt Christum fuisse hominem visibilem oculis corporeis, manducasse, bibisse, tristem fuisse: ac denique ex illis, in quibus dicitur habitum inuentus ut homo. Ex quibus sumunt Concilia assumpsisse naturam nostram perfectam, & quidquid in ea plantauit, & per omnia fuisse nobis similem sine forde peccati, ut loquitur Concil. Chalced. act. 5. in 2. definitione Fidei, & VI. Synod. act. 4. & 11. & frequentissime sancti Patres Leo serm. 8. de Natiuitate, Damascus Epist. 1. ad Paulin. Cyrillus Epist. 25. Epiphanius hares. 77. Augustinus lib. 10. de Ciuit. c. 17. & Præfat. ad enarr. 2. Psalm. 29. Nazianzenus orat. 51. & 52. Damascus lib. 1. de Fide c. 14. & lib. 3. c. 6. 22. 23. Ambrosius de Incarnation. Domin. sacram. c. 6. & 7. Fulgentius lib. de Incarnat. & grat. c. 6. Ex quibus sumitur ratio, quia habere formas accidentales pertinet ad naturalem statum, conseruationem & perfectionem humanæ naturæ, ut per se euidentius est: sed Christus assumpsit perfectam humanitatem, verumque corpus humanum, quod naturaliter posset esse, operari, videri, pati, &c. ergo. Et hæc conclusio, quæ hic tantum in generali posita est, inferius euidentius constabit, cum agemus in specie de omnibus perfectionibus, & defectibus in humanitate assumptis.

Dico secundo, Verbum non assumpsit accidentia immediate, & secundum hypostasim, sed tantum in hypostasi mediante natura. De hac conclusione nihil fere dicunt expresse Theologi, omnes tamen eam ut manifestam supponunt. Probatur autem ex principio posito disput. præced. sect. vltim. quia accidens non est immediate assumptibile, & præsertim dum actu inhæret, & non subsistit: forma autem accidentales, quæ erant in Christo, actu inhærebant corpori, vel anime eius, non ergo immediate terminabantur subsistentia Verbi.

Sed contra, quia Concilia eodem modo & contextu, dicunt assumpsisse Verbum animam, & operationes, ergo intelligunt omnia immediate assumpsisse: alias etiam cum dicit assumpsisse sanguinem, posset intelligi mediate, & in hypostasi.

Respondetur, necessario intelligendum esse, assumptionem esse factam accommodatè, iuxta capacitatem vnus cuiusque rei, & ideo tota substantia, quæ capax est substantiæ, intelligitur immediate assumpta, accidentia vero, ut accidentia substantiam. Sed contra secundo, nam accidentia in Christo existunt ipsa existentia increata Verbi Dei, ergo sunt illi immediate vnita. Antecedens patet, quia in aliis hominibus accidentia existunt eadem existentia, quæ existit ipsa natura, cuius sunt, ergo & in Christo: sed natura eius existit existentia Verbi, ergo & accidentia.

Respondetur, argumentum procedere ex duobus falsis principiis, quia neque in Christo humanitas existit existentia increata Verbi, neque in ipso, aut in aliis hominibus accidentia existunt eadem existentia, quæ existit substantia, sed habent propriam existentiam accidentalem.

QVÆSTIO VI.

De modo assumptionis quantum ad ordinem, in sex articulos diuisa.



Einde considerandum est de ordine assumptionis prædictæ.

Circa quod queruntur sex.

Primo, utrum Filius Dei assumpsit carnem mediante anima.

Secundo,

Secundo, utrum assumpserit animam mediante spiritu, sive mente.

Tertio, utrum anima Christi fuerit prius assumpta à Verbo, quam caro.

Quarto, utrum caro Christi fuerit prius à Verbo assumpta, quam anima unita.

Quinto, utrum tota humana natura sit assumpta median-
tibus partibus.

Sexto, utrum sit assumpta mediante gratia.

Quoniam humana natura ex multis partibus constat, quæ & perfectione inæquales sunt, & in ratione causæ, quendam inter se ordinem seruant: ideo Theologi in hac humanæ naturæ assumptione, quendam ordinem considerarunt, cuius cognitio confert, tum ad perfectius intelligendum modum huius unionis cum tota natura, & singulis partibus eius, tum ad assignandam propriam rationem, propter quam vnumquodque assumptum est. De hoc igitur ordine D. Thomas disputat in hac quæstione, quæ ad duo capita reuocari potest: ut vnum sit de ordine temporis, seu durationis: aliud de ordine naturæ, & in utroque comparari possunt partes, vel ad totum, vel inter se. Agitur vero præcipue de partibus essentialibus, ut sunt corpus, & anima: nam integrales in hoc ordine fere nihil speciale habent, & si quid occurreret, obiter attingetur.

ARTICVLVS I.

Utrum Filius Dei assumpserit carnem mediante anima.



Ad primum sic proceditur. Videtur, quod Filius Dei non assumpserit carnem mediante anima. Perfectior enim est modus, quo Filius Dei vnitur humane naturæ, & partibus eius, quam quo est in omnibus creaturis:

Sed in creaturis est immediate per essentiam, potentiam & præsentiam. Ergo multo magis Filius Dei immediate vnitur carni, & non mediante anima.

2. Præterea, anima, & caro unita sunt Dei Verbo in unitate hypostasis, seu persone. Sed corpus immediate pertinet ad personam, siue hypostasim hominis; sicut & anima: quinimodo magis videtur se de propinquo habere ad hypostasim hominis corpus, quod est materia, quam anima, quæ est forma: quia principium individuationis, quæ importatur in nomine hypostasis, videtur esse materia. Ergo Filius Dei non assumpsit carnem mediante anima.

3. Præterea, remoto medio separantur ea, quæ per medium coniunguntur: sicut remota superficie, cessaret color à corpore, qui inest corpori per superficiem: Sed separata per mortem anima, adhuc remanet vnio Verbi ad carnem: quod infra patebit. Ergo Verbum non coniungitur carni mediante anima.

Sed contra est, quod Augustinus dicit * in Epist. ad Volusian. ipsa magnitudo diuinæ virtutis, animam sibi rationalem, & per eandem corpus humanum, totumque omnino hominem in melius mutandum coaptauit.

Respondetur dicendum, quod medium dicitur respectu principij & finis. Vnde sicut principium & finis important ordinem quendam, ita & medium. Est autem duplex ordo: Vnus quidem temporis, alius autem naturæ. Secundum autem ordinem temporis non dicitur in mysterio Incarnationis aliquid medium: quia totam humanam naturam simul sibi Verbum dei vniuit: ut infra * patebit. Ordo autem naturæ inter aliqua potest attendi dupliciter. Vno modo secundum gradum dignitatis, sicut dicimus Angelos esse medios inter homines & Deum. Alio modo secundum rationem causalitatis: sicut dicitur media causa existere inter primam causam, & vltimum effectum. Et hic secundus ordo aliquo modo consequitur pri-

amum: sicut enim dicit Dionysius 13. c. de Diuin. nom. * Deus per substantias magis sibi propinquas agit in ea, quæ sunt magis remotæ. Sicut ergo, si attendamus gradum dignitatis, anima media inuenitur inter Deum & carnem, & secundum hoc potest dici, quod Filius Dei vniuit sibi carnem mediante anima. Sed & secundum ordinem causalitatis ipsa anima non est aliqualiter causa carnis vnienda Filio Dei: non enim esset assumptibilis, nisi per ordinem, quem habet ad animam rationalem, secundum quam habet quod sit caro humana. Dictum est enim supra *, quod natura humana præ cæteris est assumptibilis.

Ad primum ergo dicendum, quod duplex ordo considerari potest inter creaturam & Deum: Vnus quidem secundum quod creatura causatur à Deo, & dependet ab ipso, sicut à principio sui esse: & sic propter infinitatem sue virtutis Deus immediate attingit quamlibet rem, causando & conseruando. Et ad hoc pertinet, quod Deus immediate est in omnibus per essentiam, præsentiam, & potentiam: Alius autem ordo est, secundum quem res reducuntur in Deum, sicut in finem. Et quantum ad hoc inuenitur medium inter creaturam, & Deum: quia inferiores creaturae reducuntur in Deum per superiores, ut dicit Dionysius in libr. Cælest. hierarch. Et ad hunc ordinem pertinet assumptio humane naturæ à Verbo Dei, quod est terminus assumptionis: & ideo per animam vnitur carni.

Ad secundum dicendum, quod si hypostasis Verbi Dei constitueretur simpliciter per humanam naturam, sequeretur, quod corpus esset ei vicinius: cum sit materia, quæ est individuationis principium: sicut & anima, quæ est forma specifica, propinquius se habet ad naturam humanam: Sed quia hypostasis Verbi est prior & altior, quam humana natura, tanto id, quod est in humana natura, propinquius ad eam se habet, quanto est altius: & ideo propinquior est Verbo Dei anima, quam corpus.

Ad tertium dicendum, quod nihil prohibet, aliquid esse causam alicuius, quantum ad aptitudinem & congruitatem, quo tamen remoto, illud non tollitur: quia etsi fieri alicuius dependet ex aliquo, postquam tamen est in facto esse, ab eo non dependet. Sicut si inter aliquos amicitia causatur aliquo mediante, eo recedente, adhuc amicitia remanet: & si aliqua in matrimonium ducitur, propter pulchritudinem, (quæ facit congruitatem mulieri ad copulam coniugalem) tamen pulchritudine cessante, adhuc durat copula coniugalitatis. Et similiter separata anima remanet vnio Verbi Dei ad carnem.

COMMENTARIVS.

In hoc articulo comparantur anima & corpus secundum ordinem naturæ, sic enim distinguendus est hic articulus à tertio: vnde licet in principio huius articuli D. Thomas distinguat de ordine temporis vel naturæ, id tamen facit ad maiorem doctrinæ perfectionem, sensus enim tituli sine dubio est de ordine naturæ, ut explicatum est.

Respondet ergo Diuus Thomas carnem esse assumptam mediante anima. Probat, quia hæc ratio medij attendi potest, vel in maiori perfectione, vel in ratione causæ: anima vero, & perfectione excedit corpus, & est ratio propter quam corpus assumatur, quod nisi ratione animæ non esset assumptibile, ergo. Ex qua ratione colligitur, mentem Diui Thomæ solum esse, animam esse rationem, seu ut alij loquuntur, esse medium, quo & suo modo esse finem, propter quem assumptum est corpus; an vero fuerit medium prius natura assumptum, etiam ut quod assumitur, D. Thom. hic nihil dicit, videbimus autem postea.

Primum argumentum D. Thomæ est: Deus immediate est in anima, & in carne, per essentiam, præsentiam, & potentiam, & non in vna mediante alia, ergo

37.
3 d. 2 q. 2 ar.
1. & d. 3 q. 5.
ar. 2. corp. &
4 conc. 44.
& spiritus ar.
3. & 5.

q. 50 ar. 2.
in fr. ar. 3. &
q. 3 ar. 3. &
d. 2 ar. 3.
† in epist. 3.
ante med. il.
liusto 2.

q. 33 ar. 3.

Obiectio.

Responsio.

ergo similiter Verbum est vnitum immediate vtrique, & non vni media alia: patet consequentia, quia perfectiori modo est Verbum in his partibus per vñionem, quam sit per essentiam, &c. Respondet creaturam habere duplicem ordinem ad Deum. Primò, vt ad principium à quo manat, & quia omnis creatura immediate pender à Deo; ideo in hoc ordine non reperitur medium: & ad hunc ordinem spectat ille communis modus, quo Deus est in creatura per essentiam, & potentiam. Secundo, quatenus omnes creaturæ reducuntur in Deum, sicut in finem, & hoc modo est medium inter creaturam & Deum, quia Deus reducit ad se inferiores creaturas per superiores: & ad hunc ordinem pertinet hæc assumptio animæ & corporis; & ideo merito dicitur assumptisse Verbum partem inferiorem, media superiori. Itaque in forma videtur D. Thom. concedere antecedens, & negare consequentiam. Sed difficultatem patitur hæc responsio; quia vt diximus, hic solum est sermo de medio quo, quatenus videlicet vñum est ratio alterius, nulla ergo potest assignari differentia inter corpus, & animam, comparatam ad creationem, vel assumptionem, sub hac consideratione: quia etiam in ordine ad creationem, anima est dignior corpore, & est ratio propter quam corpus creatur, seu formatur, vt sit illius organum, ergo hoc modo dici potest corpus creati mediante anima, sicut assumi. Rursus sicut hæc ratio medij non obstat, vt Deus in ratione primi principij sit per se ipsum immediate in anima; & corpore, quia vtrique per se, & immediate dat esse: ita in hac vñione, non obstant illa ratione medij, Verbum proxime, & immediate vnitur corpori, sicut animæ; nulla ergo videtur esse differentia. Et sanè quo ad rem mihi ita esse videtur, & hoc modo satis clare solui argumentum, tamen D. Thom. responsio non propterea improbanda est, optimam enim doctrinam continet: & specialiter videtur voluisse insinuare, hunc modum loquendi de medio, melius accommodari præsentij mysterio, quam creationi, quia tota hæc ratio medij videtur pertinere ad ordinem finis, seu dignitatis, & agens non dicitur proprie efficere vñam rem mediante alia, solum quia sit dignior, vel quia vñam efficiat propter aliam: at vero hoc mysterium pertinet ad conjunctionem creaturæ cum Deo, sub speciali ratione substantiæ, seu personæ, in qua maxime attenditur id, ex quo habet naturam, vt sit adsumptibilis ad talem vñionem.

c Secundum argumentum Diui Thomæ est, materia in proprio supposito æque proxime, vel certe propinquius se habet ad hypostasim, quam anima, quia est principium indiuiduationis, quæ nomine hypostasis importatur, ergo etiam in hac vñione caro fuit æque, vel magis propinque vnita, quam anima, ergo non est vnita mediante anima. Respondet Diuus Thomas negando primam consequentiam, quia propria persona simpliciter constituitur per humanam naturam, persona autem Verbi non ita, sed est altior & dignior, & ideo in hac vñione illud propinquius vnitur, quod est etiam dignius. In quo argumento primum obscura est illa propositio, quam D. Thom. admittit: propria hypostasis propinquior est materiæ, quam formæ in rebus materialibus: quæ duplici ratione explicari potest. Primo, quia in materiali natura substantia vel omnino vel primario videtur conuenire ratione materiæ, quæ cum substat formæ, videtur esse prima ratio, seu radix per se essendi: & hoc sensu est satis verisimilis hæc propositio in alijs hypostasis præter humanam, in humana enim non habet locum dicta ratio, quia anima de se est subsistens perfectius, quam materia, quicquid Caietanus hic dicat. Vnde non videtur D. Thom. hoc

Fr. Suarez. Tom. II.

sensu loqui, & ideo solum fundatur in hoc, quod materia est indiuiduationis principium. Secundo, ergo explicari potest illa propositio, quod hypostasis materialis naturæ includit rationem indiuidui talis naturæ: vnde personalitas, seu subsistentia oritur ex hac natura, vt indiuidua est: quia ergo materia est indiuiduationis principium, & radix, ideo dicitur propinquius se habere ad propriam hypostasim, quam forma. Quod si quis negaret materiam esse magis indiuiduationis principium, quam formam, posset aliter expedire argumentum dicendo, ordine executionis, & in re ipsa tam materiam, quam formam immediate, & proxime vniri supposito, præsertim in homine, quia vtraque terminatur substantia: at vero ordine dignitatis, & in ratione causæ, formam esse simpliciter priorem, quia & est perfectior, & quia materia est propter formam, & si aliquomodo subsistit, solum est, vt sit subiectum formæ: & hoc sensu dici etiam posset in proprio supposito materiam vniri illi mediante forma.

Ex hac vero solutione colligit Caietanus in hac assumptione humanæ naturæ, partes non seruasse eundem ordinem ad hypostasim Verbi, quem habuissent in proprio supposito ad substantiam propriam: & idem dicit infra artic. 5. in responsione ad vltimam rationem Scoti, hoc extendens non tantum ad ordinem intentionis, sed etiam executionis. Sed hoc ex Diuo Thoma hic sumi non potest, quia non loquitur de ordine executionis, nec de medio, quod prius assumptum sit, sed de ordine perfectionis, & de medio quo, seu quod est ratio assumendi: & differentiam inter propriam hypostasim, & alienam solum in hoc ponit, quod vna oritur ex principiis naturæ, & non alia. Neque doctrina Caietani in se vera est, supra enim disput. 8. sect. 3. ostendi, cum propria substantia non impediat, nisi per vñionem ad alienam, necesse esse eodem ordine naturæ assumi naturam ad alienam substantiam: quod principium verissimum existimo, præsertim de ordine executionis, & illud docuit Scotus in 3. distinct. 2. Nec ratio Caietani aliquid obstat, ætenim, personam assumentem esse alterius ordinis, quam propriam. Sed hoc quid refert ad rem de qua agimus? Inde enim solum potest colligi, diuinam personam altiori modo, & sine imperfectione terminare, non vero quod non seruet eundem ordinem naturæ in terminando, quæ seruaret in subsistendo, nam hoc nullam includit imperfectionem, & aliunde est magis cõsentaneum rebus ipsis, imò & necessarium, vt propria substantia impediatur.

d Ex solutione ad tertium duo principia colliguntur, quæ postea magno vsui futura nobis sunt. Primum est, ita fuisse Verbum vñitum animæ, & corpori inter se vnitis, vt dissoluta vñione eorum inter se, manserit eadem omnino vñio eorum ad Verbum. Hoc enim sensu procedit argumentum, & in eodem illud admittit D. Thomas, vt bene Caietan. intellexit: inde etiam recte colligens, animam non ita fuisse medium ad assumendam carnem, vt non fuerit caro ipsa secundum se proxime, & immediate vnita, independentem ab animæ informatione, sed esse medium tantum, vt quo, seu vt rationem, sicut diximus. Secundum principium est, animam fuisse medium congruitatis ad sumendam carnem: quod intelligendum est de anima actu informante, nam si sit sermo de anima prout terminat habitudinem corporis humani ad ipsam, sic potest quodammodo dici medium necessitatis de facto seu secundum legem ordinariam, considerato fine incarnationis, & providentia, quam circa hoc mysterium Deus habere decreuit. Quo sensu etiam in triduo potest corpus dici assumptum mediante anima, quia propter habitudinem, quam ad ipsam retinuit, fuit assumptibile.

FF

ARTI.

ARTICVLVS II.

Utrum Dei Filius assumpserit animam mediante spiritu siue mente.

Locis sup.
art. 1. nota-
tis.



p. 1. q. 77. ar.
1. ad 1.

p. 4. art. 1.

Exc. 13. 19.
20. & 21.
e. ligatur
com 3.
art. p. acc.

Li 3 ar. fin.
ta 6 ante
medium.

p. 9. q. 64.
artic. 2.

Secundum sic proceditur. Videtur, quod Filius Dei non assumpserit animam mediante spiritu: Idem enim non cadit medium inter seipsum & aliquid aliud: sed spiritus, siue mens non est aliud in essentia ab ipsa anima: ut in prima parte habitum est*. Ergo Filius Dei non assumpserit animam mediante spiritu siue mente.

2. Præterea, illud, quo mediante facta est assumptio, videtur esse magis assumptibile: sed spiritus siue mens non est magis assumptibilis, quam anima: quod patet ex hoc, quod spiritus Angelici non sunt assumptibiles ut supra dictum est*. Ergo videtur, quod Filius Dei non assumpserit animam mediante spiritu.

3. Præterea, posterius assumitur à primo mediante priori: Sed anima nominat ipsam essentiam, quæ est prior naturaliter, quam ipsa potentia eius, quæ est mens. Ergo videtur, quod Filius Dei assumpserit animam mediante spiritu siue mente.

Sed contra est, quod Augustinus dicit in libro de Agone Christiano*. Inuisibilis & incommunicabilis veritas, per spiritum animam, & per animam corpus accepit.

b Respondeo dicendum, quod sicut dictum est*, Filius Dei dicitur assumpsisse carnem animam mediante; tum propter ordinem dignitatis; tum etiam propter congruitatem assumptionis. Vtrumque autem horum inuenitur, si comparemus intellectum, qui spiritus dicitur, ad ceteras animas partes: non enim anima est assumptibilis secundum congruitatem, nisi per hoc, quod est capax Dei ad imaginem eius existens: quod est secundum mentem, quæ spiritus dicitur: secundum illud Ephesior. 4. Renouamini spiritu mentis vestra. Similiter etiam intellectus inter ceteras partes anime, est superior, & dignior, & Deo similior. Et ideo Damascenus dicit in 3. libro. * vnitum est carni per medium intellectus Verbum Dei: intellectus enim est quid anima purissimum, sed & Deus est intellectus.

c Ad primum ergo dicendum, quod etsi intellectus non sit aliud ab anima secundum essentiam, distinguitur tamen ab alijs partibus anime secundum rationem potentia. Et secundum hoc competit si bi ratio medijs.

Ad secundum dicendum quod spiritui Angelico non deest congruitas ad assumptionem propter defectum dignitatis: sed propter irreparabilitatem casus, quod non potest dici de spiritu humano: ut patet ex his, quæ in prima parte dicta sunt.

Ad tertium dicendum, quod anima (inter quam, & Dei Verbum, ponitur medium intellectus) non accipitur pro essentia anime, quæ est omnibus potentis communis: sed pro potentis inferioribus, quæ sunt omni anime communes.

COMMENTARIVS.

In hoc articulo est eadem ambiguitas, quæ in præcedenti quæstione, art. 4. notata est, an scilicet per mentem intelligatur potentia intellectiua, vel ipsa substantia anime rationalis: nam D. Thom. in corpore articuli videtur de potentia intellectiua loqui; in solutione vero ad primum, & secundum potius de substantia in solutione autem ad tertium significat, per animam intelligi potentias sensitiuas, & per mentem potentias intellectiuas, & hunc sensum amplectitur Caietanus. Et potest quidem quæstio omnibus his modis tractari, & definiri, & in re sunt ita connexi, ut vnus fere sequatur ex alio: si tamen sanctorum Patrum sensum attendamus, qui hanc locutionem contra Apollinarem introduxerunt, existimo proprie moueri quæstionem de ipsa substan-

tia anime rationalis, quæ, ut confert gradum sentiendi, vocatur anima, ut autem confert gradum rationalem, vocatur mens, seu spiritus. Et ita explicat Alensis 3. part. quæstio. 4. memb. 5. Durand in 3. distinct. 2. quæstio. 2. nume. 12. & patet, nam ut superius dixi, hoc sensu negauit Apollinaris, Christum assumpsisse mentem. Quamquam enim hæc vox interdum potentiam, vel etiam actionem ipsam intelligentis significet, ut Epiphani. hæres. 77. docet, & significat Cyrill. lib. 10. in Ioann. capite 1. tamen etiam sumi solet pro ipsa anima: quomodo August. sen author libri de Spiritu, & anima, capite 9. & 10. dicit, eandem rem esse in homine animam, seu spiritum, seu mentem; vocari vero animam, prout viuificat corpus, spiritum autem, aut mentem, quatenus est intelligentia capax, & 9. de Trinit. cap. 4. & lib. 10. cap. 11. aperte dicit August. mentem substantiam esse.

Item nomine spiritus humani non solet significari sola potentia, sed substantia, ut etiam Epiphanius supra facit: At Patres dicunt, assumpsisse Verbum animam mediante spiritu, ut patet ex VI. Synod. act. 18. & Augustin. lib. de agn. Christian. capite 18. quod autem hi Patres assensu, ut, mediante spiritu, alias dicunt, mediante mente, ut patet ex Damascen. lib. 3. capite 6. est ergo mens idem quod spiritus, ut hanc etiam Diuus Thomas ait ex illo ad Ephes. 4. Renouamini spiritu mentis vestra. Id est, in eo spiritu, qui est mens vestra, ut exposuit Augustin. 14. de Trinit. capite 16. & lib. de spirit. & anima, capite 10. Anselm. Beda & alij expostores ibi: sicut ergo nomine spiritus substantia anime nuncupatur, & non tantum potentia, ita etiam mentis nomine. Imò videtur hæc locutio Sanctorum fundata in illa partitione, quæ vsus est Paul. 1. ad Thessalonic. 5. Ipse autem Deus pax sanctificet vos, ut integer spiritus vestet, & anima, & corpus sine querela in aduentum Domini nostri Iesu Christi seruetur: ubi certum est nomine spiritus non potentiam significari, sed substantiam. Vnde Concilium Francoford. in lib. Sacrosyllab. hunc locum tractans, ait: Nunquid aliud est spiritus, & aliud anima? Non diuisit substantias, sed dignitatem distinxit: nam est & homo animalis, & est spiritalis, non per substantiam, sed per meriti qualitatem: animalis quippe ab anima, spiritalis vero ab spiritu nuncupatur.

Sic igitur sensus quæstionis erit, an Verbum assumpserit animam sensitiuam, seu gradum sensibilem, medio rationali: quamquam vero sensus quæstionis hic sit, interdum tamen explicatur à posteriori per potentias, quia cum hæc duz anime in homine non distinguantur, horum graduum distinctio, per ordinem ad diuersas actiones, vel potentias explicatur. Et ad hunc sensum facile, possunt accommodari omnia, quæ dicit Diuus Thomas.

b Respondet igitur, Verbum assumpsisse animam mediante spiritu. Quæ assertio facile iuxta dicta declaratur hoc modo: quia licet eadem res sit in homine anima, & spiritus, seu anima sensitiua, & rationalis, tamen per se primo assumpta fuit illa anima, quia rationalis est, ut sensitiua vero, solum quia hic gradus necessario erat cum alio coniunctus. Ac si diceremus, Verbum factum esse animal mediante homine, quia per se primo factus est homo, animal vero solum prout continetur in homine. Et ex definitione quæstionis in hoc sensu, facile definitur in alijs: si enim potentias inter se comparemus, etiam potest dici sensus assumptus medio intellectu, quia propter illum assumptus est, & ex coniunctione ad intellectum habet, quod sit aliquo modo assumptibilis. Comparando vero totam substantiam anime ad potentiam intellectiua, non adeo proprie dicitur anima assumi medio intellectu, nisi fortasse præintelligatur intellectus in anima, tanquam

pletina. Ergo prius fuit caro Christi assumpta, quam anima unita.

2. Præterea, sicut anima est pars nature humanae, ita & corpus: sed anima humana non habuit aliud principium sui esse in Christo, quam in alijs hominibus, ut patet ex autoritate Leonis Papæ supra inducta*. Ergo videtur, quod nec corpus Christi aliter habuerit principium essendi, quam in nobis. Sed in nobis ante concipitur caro, quā adueniat anima rationalis, ergo etiam fuit in Christo. Et sic caro prius fuit à Verbo assumpta, quam anima unita.

3. Præterea, sicut dicitur in libro de Causis*, causa prima plus insuit in causatum, & prius unitur ei, quam causa secunda: sed anima Christi comparatur ad Verbum, sicut causa secunda ad primam. Prius ergo Verbum est unitum carni, quam anima.

Sed contra est, quod Damascenus dicit in tertio libro*. Simul Dei Verbi caro, simul animata caro rationalis & intellectiva. Non ergo unio Verbi ad carnem, præcessit unionem ad animam.

Respondetur dicendum, quod caro humana est assumptibilis à Verbo, secundum ordinem, quem habet ad animam rationalem, sicut ad propriam formam. Hunc autem ordinem non habet antequam anima rationalis ei adueniat: quia simul dum aliqua materia sit propria alicuius forme, recipit illam formam: unde in eodem instanti terminatur alteratio, in quo introducitur forma substantialis. Et inde est, quod caro non debuit ante assumi, quā esset caro humana, quod factum est anima rationali adueniente. Sicut igitur anima non est prius assumpta, quam caro, quia contra naturam anima est, ut prius sit, quam corpori uniatur: ita caro non debuit prius assumi, quam anima: quia non prius est caro humana, quam habeat animam rationalem.

Ad primum ergo dicendum, quod caro humana sortitur esse per animam. Et ideo ante aduentum anime, non est caro humana, sed potest esse dispositio ad carnem humanam. In conceptione tamen Christi, Spiritus sanctus qui est agens infinita virtutis, simul & materiam disposuit, & ad perfectum perduxit.

Ad secundum dicendum, quod forma actu dat speciem: materia autem quantum est de se, est in potentia ad speciem. Et ideo contra rationem forme esset, quod præexistere nature speciei, qua perscitur per unionem eius ad materiam: non autem est contra naturam materiam, quod præexistat nature speciei. Et ideo dissimilitudo, qua est inter originem nostram, & originem Christi secundum hoc, quod caro nostra prius concipitur, quam animetur, non autem caro Christi, est secundum illud, quod præcedit naturæ complementum, sicut & quod nos concipimur ex semine viri, non autem Christus. Sed differentia, qua esset, quantum ad originem anime, redundaret in diuersitatem naturæ.

Ad tertium dicendum, quod Verbum Dei per prius intelligitur unitum carni, quam anima per modum communem, quo est in ceteris creaturis per essentiam, potentiam, & presentiam. Prius tamen dico, non tempore, sed natura: prius enim intelligitur caro, ut quoddam ens, quod à Verbo habet, quam ut animata, quod habet ab anima. Sed unione personali prius secundum intellectum oportet, quod caro uniatur anime, quam Verbo: quia ex vnione, ad animam, habet quod sit vnibilis Verbo in persona: præsertim quia persona non inuenitur, nisi in rationali natura.

COMMENTARIUS.

He carti ulus etiam de ordine temporis est exponendus, ut Caietanus notat, & ex toto progressu S. Thomæ satis colligi potest. Quaestio vero hic

proposita, videtur aliam supponere, scilicet, an caro Christi fuerit prius tempore concepta, seu formata, saltem secundum remotas dispositiones, quam fuerit animæ unita, hinc enim pendet alia quaestio proposita. Nam si aliquo tempore caro Christi fuit prius concepta, quam animata, consequens videtur esse, ut fuerit etiam prius Verbo unita. Hanc vero posteriorem quaestionem D. Thom. non tractat, pertinet enim ad materiam de conceptione Christi ex Virgine, infra quaestio. 33. disputandam. Supponit tamen in solutione ad primum, Carnem Christi eodem momento fuisse conceptam, & perfecte formatam ac dispositam, & animatam: quia non successu temporis, sed subito, infinita Spiritus sancti virtute fabricata, & consummata est.

Respondio est, non prius tempore carnem Christi fuisse unitam Verbo, quam animæ rationali, quia non prius fuit assumpta, quam fuerit humana caro, non est autem prius caro humana, quam unitura animæ rationali. Sed obicit primo Caietanus, quia materia prius efficitur propria alicuius forme, quā informetur illa: quia non informatur usque ad instantem in intrinsecum generationis, & tamē in tempore immediato ante illud instans, est propria effecta.

Respondetur primum, hoc non habere locum in carne Christi, quia ut suppositum est, corpore eius non fuit successiue dispositum, sed in instanti, unde in tempore immediato ante illud instans, non poterat materia esse propria animæ, cum nullo modo esset disposita. Secundo dicitur, in tempore immediato ante instans generationis, materiam vere nondum esse propriam effectam formæ introducendæ: cum nondum abiecerit aliam repugnantem, nec sit consummata disposita ad subsequētem formam: & hoc sensu dixit Caietanus esse propriam in fieri, non in facto esse. Secundo dubitat Caietanus, nam caro illa post mortem Christi, iam non erat caro humana, nec propria animæ rationalis, cum non esset proxime ad illam disposita, & nihilominus fuit unita Verbo, cur ergo non potuit idem fieri, antequam anima informaretur? Respondetur, caro illa semel facta propria per conceptionem, & generationem, semper, etiam post mortem, mansit propria in ordine ad resurrectionem, & ideo debuit manere unita: at vero ante ipsam conceptionem, nullo modo erat propria, & ideo non est eadem ratio.

Secundum argumentum est huiusmodi. Anima non fuit prius tempore assumpta quam unita carni, quia naturale est illi non prius esse, quam vniri corpori, & ita fit in alijs hominibus: ergo è eōratio caro prius debuit concipi, quā informari anima, quia hoc naturale est carni humanæ, ita enim fit in omnibus alijs hominibus: ergo prius etiam debuit vniri Verbo quam animæ, quia simul ac fuit concepta, fuit unita.

Respondet D. Thomas negando primam consequentiam, est enim alia ratio animæ, & alia carnis: anima enim est actus constituens speciem, & ideo contra rationem eius est, ut existat ante speciem, at vero caro habet rationem materię, cui naturale est præexistere ante formam. Ex quo infert D. Thom. differentiam inter modū conceptionis carnis Christi, & aliorum hominum, non arguere naturæ diuersitatem, quia tantum est in aliquo, quod præcedit constitutionem naturæ: differentiam autem in origine animæ, redundaturam in naturæ diuersitatem. Sed non caret hoc difficultate, quia vel est sermo de origine connaturali, vel de miraculosa, & præternaturali. Si primum, sicut argueret diuersitatem naturæ, si animæ Christi naturale esset habere esse ante corpus, & non animabus aliorum hominum: ita sine dubio argueret naturæ diuersitatem, si carni Christi naturale esset, subito concipi sine semine viri sola Spiritus sancti virtute, corporibus vero aliorum hominum esset naturale concipi in tempore, ex se.

ex semine viri, &c. Si autem sit sermo de origine miraculosa, & præternaturali, sicut non arguit diversitatem naturæ, quod caro Christi fuerit illo modo concepta: ita non redundat in naturæ differentiationem, si Deus vellet ex speciali privilegio animam Christi ante corpus condere, nulla ergo est differentia à D. Tho. assignata.

Responsio

Hanc objectionem videtur vidisse Caietanus cum dixit, differentiam D. Tho. solum adduci ad ostendendum, quid fuerit conveniens, non vero quid fuerit possibile: concludit enim obiectio facta verumque fieri potuisse miraculose absque naturæ diversitate, neutrum vero animæ, aut carni humanæ conaturale esse potuisse: at vero quia anima intrinsece pertinet ad constitutionem naturæ, non fuit conveniens ante ipsam naturam fieri, sicut nec fuit conveniens carnem Christi humanam perfecte dispositam, prius fieri, quam animari, quia ut sic pertinet intrinsece ad naturæ constitutionem: & propterea si ita factum esset, ut anima prius crearetur, id solum fuisset, quia hoc esset illi conaturale, & hoc modo talis productio argueret naturæ diversitatem. At vero illa dispositio remota, quæ solet præcedere in corpore humano naturali modo concepto, non pertinet ad intrinsecam constitutionem naturæ, sed ad imperfectum modum productionis eius, & ideo fuit expediens, illum modum conceptionis mutari in carnis Christi formatione.

d In solutione ad tertium duo à D. Tho. dicta notanda sunt. Primum est, carnem prius naturæ uniri Verbo, ut effectus suæ primæ causæ, quam animæ: quia prius intelligitur esse quoddam ens, quàm animari. Ex quo obiter sumi potest, prius naturæ habere materiam esse à causa primæ quam informetur forma: illud autem esse, non potest esse nisi existentia, quia hoc esse, est, quod per efficientiam communicat causæ primæ suæ creaturæ, est enim eadem ratio, & proportio, prius est enim esse, quàm informari. Unde materia supponitur formæ, & versus ponitur, est effectus Dei. Sed de hoc latius alibi. Secundo dicit D. Thom. carnem Christi prius secundum intellectum fuisse vitam animæ, quam Verbo: quæ assertio est intelligenda de prioritate in genere causæ formalis, si velimus eam de prioritate naturæ intelligere: nam autor expressè solum de prioritate secundum intellectum loquitur, & posset satis exponi de prioritate secundum abstractionem & præcissionem mentis, sed tamen etiā de prioritate in genere causæ formalis, vel quasi dispositivæ verificari potest, quia caro per animam convenienter disposita est, ut assumetur à Verbo. An vero sub alia ratione unio materis ad Verbum sit prior naturæ ordine executionis, quam ad animam, disput. 17. tractabitur.

DISPUTATIO XVI.

In tres sectiones distributa.

De ordine assumptionis secundum realem durationem, seu temporis successionem.

Comparatio hæc fieri potest, vel inter existentiam humanitatis, & animæ, & carnis, & unionem earum ad Verbum: vel inter unionem eorundem ad Verbum: an scilicet hæc omnia simul tempore facta fuerint, vel aliquid eorum duratione præcesserit.

SECTIO I.

Virum humanitas Christi simul ac caput existere in rerum natura, fuerit Verbo unita absque, vlla successione durationis.

Antiqui hæretici, qui posuerunt unionem incarnationis accidentalem, & non veram, & hypotheticam, consequenter dixerunt illam unionem non

Fr. Suarez, Toim.

fuisse factā à principio, sed Christum prius existentem purum hominem, & postea suis meritis illam unionem fuisse affectum. 2. a sentit Cherint. ut refert Irenæus li. 1. c. 25. & Nestoriani, ut referunt Vincentius Lirinensis & Cassia. li. 1. & 2. de Incarnat. quod errorem infra agentes de Christi conceptione fufius tractabimus. Nunc breuiter hoc loco dicendum est, humanitatem Christi non prius tempore existisse in rerum natura, quem fuerit unita Verbo, atque adeo hunc hominem Christum, nunquam fuisse purum hominem, sed à principio suæ conceptionis fuisse hominem Deum. Est res certa de fide, & probatur primo ex illis verbis ad Hebræos. Et cum iterum introducit Primogenitum in orbem terræ, dicit: Et adorant eum omnes Angeli eius. Vbi Paulus de Christo loquitur, dicit autem, Patrem iterum introduxisse Primogenitum in orbem terrarum, cum Christum factum hominem ad nos misit in vtero Virginis: ex tunc ergo fuit adoratus ab Angelis; ut verus Deus, quemadmodum exponit hunc locum Patres, præsertim Cyril. lib. de fide ad Theodos. circa finem, & lib. de fide ad Reg. in probationibus, quod Christus sit Deus, ex epistola ad Hebræos, qui etiam inferius probando Christi mortem mundo salutarem ex eadem epistola, ponderat verba illa cap. 10. Ideo ingrediens mundum dicit, hostiam, & oblationem novissimæ, corpus autem adaptasti mihi. Ingressus enim dicitur Christus in mundum, quando homo factus est; ex tunc ergo fuit etiam Deus, potens ad redimendum homines, & placendum Deum. Hoc etiam continetur potest ex illis verbis Angeli Lucæ 1. Quod ex te nascetur sanctum, vocabitur Filius Dei. Et ex alijs, quibus infra probandum est, ipsam Filium Dei conceptum esse ex Virgine: quæ omitto, ne sæpius eadem repetere necesse sit.

Secundò definiunt hoc Concil. Ephes. can. 13. Concilium qui sumptus est ex Epistola Cyrilli ad Nestorium, Ephesim, ubi dicitur, Ideo Deum natum esse ex Virgine, & concipit, quia in vtero Virginis, & in ipsa conceptione hominis Deus carni unitus est. Quæ Epistola legitur etiam, & probatur in Concil. Chalcedonen. Act. 1. Concilium pag. 31. & infra pag. 80. multa ex Patribus referuntur, ex quibus evidenter hæc veritas elicitur: hæc enim sensu sæpe dicunt, Verbum in vulva Virginis coniunctum esse carni. Idem sumitur ex V. Synod. collat. 8. can. 6. clarius vero VI. Synod. Act. 11. Vbi Sophronius in sua Epistola sic ait: Incarnatur Verbum Deus, non præfata carni copulatus, vel anima præ-existente coniunctus, sed tunc his ad subsistendum venientibus, quando eis ipsum Verbum, & Deus naturaliter copulatus est. Et infra: Et non ante veritatem ipsius Verbi conuentum, in seipsis extiterunt. Et infra: Nec quantum in istu oculi, hanc quam illam priorem habentia: simul quippe caro, simul Dei Verbi caro, simul caro animata rationalis, simul Dei caro animata rationalis. Idem in VII. Synod. Act. 3. in Epistola Synodica Theodori Ierosolymitani, quam omnes Patres recipiunt, & in Concilio Francordien. in Epistola ad Episcopos Hispaniæ, circa finem referuntur hæc verba ex Gregor. Nazian. in Epist. ad Quirin. Non prius in vtero Virginis caro concepta est, & postmodum divinitas venit in carnem, &c. Ac denique Concilium Toletanum let. 11. in profel. fidei inter alia inquit: In quo mirabili conceptu, edificante sibi sapientia domum, Verbum caro factum est.

Tertio ex patribus Ignatius in Epist. ad Trallianos, inter alia inquit: Vere genuit Maria corpus habens in se Deum habitantem; vere natus est Deus Verbum ex Virgine, vestitus corpore: vere natus ex vulva, qui corpus fabricavit ex sanguinibus Virginis. Idem sæpe docet Leo Papa in Epistolis, præsertim in 10. 11. & 97. ubi hoc argumento confutat Eutychem dicentem, Christum subsistere ex duabus naturis, non vero in duabus, quia inde fieret, illas duas naturas prius existentem, quam facta esset earum unio. Idem late persequitur

Ff 3

Cherint.
Irenæus.
Nestoriani.
Vincentius.
Lirin.
Cassianus.

Hebr. 2.

Cyri.

Luc. 1.

Concilium
Cyril.
Ephesim.
Chalcedonen.
Act. 1.
Concilium
pag. 31.
Chalcedo.

V. Synod.
VI. Synod.
Sophronius.

VII. Synod.
Theodor.
Ierosolym.
Concilium
Francord.
Grego.
Concilium
Toletanum.

Leo Pap.

Virgilius. tur Vigilius li. 3. contra Eutych. in principio, vbi v-
August. titur illo testimonio Angeli, Quod ex te nascetur san-
 ctum. Et August. lib. contra sermonem Arianorum,
 c. 8. Vnus, inquit, Christus est, & Dei Filius semper natu-
 ra, & hominis filius, qui ex tempore assumptus est, non vt
Psal. 21. prius creatus, post assumeretur, sed vt ipsa assumptione
 crearetur. Et cap. 28. ad hoc propositum accommoda-
 dat illud Psal. 21. De ventre matris meae Deus meus es tu,
 dicens, De ventre quippe matris eius, in quo hominem
 sumpsit, Deus eius est. Idem August. sermo. 58. de ver-
 bis Domini Adueniens, inquit, diuinitas in utero Vir-
 ginis Mariae auctoritate illa, qua in paradiso Adam de limo
 formauit, carnem sibi ex substantia ipsius Mariae fabrica-
 uit: quam pro salute nostra suscipiens, & sibi coadunans,
Fulgent. natus est Deus, & homo. Idem Fulgentius de fide ad
Damasc. Petrum c. 13. & sequentibus. Damasc. lib. 3. de fide
Bernard. cap. 12. & Bernardus hom. 4. in Missus est. Rupert. lib.
Rupert. 1. de operib. Spiritus sancti c. 9. Theophyl. super cap.
Theophyl. 9. Ioan. in fine.

Quarto arguitur ratione, primò à posteriori, seu
 ab inconuenienti: quia nisi hæc vnio facta esset in
 eodem momento, in quo humanitas facta est in
 utero Virginis, non concepit B. Virgo Deum, sed
Galat. 4. purum hominem, contra illud ad Galat. 4. Misi Deus
 filium suum factum ex muliere. Sequela manifesta est,
 quia si in eo momento non fuit humanitas in perso-
 na Verbi, necesse est, vt fuerit subsistens in propria
 creata persona, ergo conceptio terminata esset ad
 personam creatam, & nullo modo ad Deum: ergo
 non posset verè dici Deus conceptus ex Virgine, et-
 iam si postea humanitatem illius personæ assump-
 sisset. Sicut si tempore, quo Christus fuit mortuus, nō
 fuisset humanitas vnita Verbo, non potuisset Deus
 dici mortuus, etiam si post resurrectionem illā hu-
 manitatem assumpseret. Et hac ratione vtuntur se-
Cyrl. re omnes Patres citati, & præsertim Cyrillus sæpe
Athana. illam inculcat in varijs operibus, quæ habentur in
 isto Concilio Ephesi. & eam etiam tetigit Athanas.
 in serm. de sanctissima Deipara. Secunda ratio à prio-
 ri est, quoniam ita voluit Deus fieri, quia ita expe-
 diebat: cum enim assumpturus esset illam humani-
 tatem, & nullum esset impedimentum, nec desisset
 illi virtus ad perficiendum statim hoc mysterium,
 decuit vt statim sine ulla dilatione fieret. Hoc enim,
 & ad dignitatem, & perfectionem illius humanita-
 tis pertinebat, & ad perfectionem diuini operis: su-
 peruacaneum enim fuisset, vt prius illa humanitas
 existeret in proprio supposito, quod statim per v-
 nionem fuisset destruendum. Neque contra verita-
 tem hanc aliquid, vel ex auctoritate, vel ex ratione
 probabili obici potest.

Dico secundo, vnio animæ & corporis in Christo
 non fuit prius tempore facta, quam vnio totius hu-
 manitatis ad Verbum. Est æquæ certa ac præcedens,
 sequitur enim euidenter ex illa: quia humanitas ni-
 hil aliud est, quam totum quoddam ex vnione cor-
 poris & animæ resultans. Vnde in eodem momen-
 to incipit existere humanitas, quo fit vnio animæ
 & corporis: si ergo humanitas non prius exstitit, quā
 fuerit vnita Verbo, neque etiam vnio illarū partium.

SECTIO II.

*Vtrum anima Christi prius existerit, quam fuerit
 vnita Verbo: vel an prius fuerit vnita Verbo,
 quam corpori.*

Origenes. **O**rigenes 2. Patriarch. ca. 6. docet animam Chri-
 sti à principio mundi fuisse creatam, sicut de o-
 mnibus animabus dixerat lib. 1. c. 7. an vero dixerit
 in illo principio fuisse vnitam Verbo prius quā cor-
 pori, D. Thomas hic artic. 3. nihil dicit.

D. Thom. Quidam verò putant, idem sensisse Origenem de
 vnione illius animæ, quod de creatione, hoc est, à
 principio simul fuisse creatam & vnitam. Quod de

A Origenes sentit Prateolus verb. Origenistæ. Alij exi-
 stimant asseruisse Origenem creationem illius ani-
 mæ, non vero vnionem ad Verbum antecessisse con-
 ceptionem ex Virgine, & cum carne cōiunctionem
 quia nec Hieronymus Episto. 61. ad Pamach. de er-
 roribus Origenis, hunc errorem illi attribuit, neq;
 Epiphani. in Epist. ad Ioan. Hierosol. quæ est 60. Hier-
 ron. neque in hæres. 64. Mihi duo vera esse viden-
 tur. Vnum est, Origenem asseruisse, animam Chri-
 sti, ob meritum, quod ante corpus habuerit, rece-
 pisse vnionem ad Verbum, quod notauit D. Thom.
 1. 2. 4. super ad Hebr. & aperte legitur in Origenes
 dicto ca. 6. vbi sic ait: Sed & vnum spiritum esse cū Deo,
 cui magis conuenit, quam huic anime (scilicet Christi)
 quæ ita se Deo per dilectionem iunxit, vt cum eo vnus spiri-
 tus merito dicatur? Quod autem dilectionis perfectio, &
 meriti affectus sinceritas, hanc inseparabilem cum Deo fe-
 cerit vnionem, ita vt non fortuita fuerit, nec cum persona
 acceptione anima assumptio, sed virtutum suarum ei me-
 rito delata, audi Prophetam ad eam dicentem. Dilexisti
 iustitiam, & odisti iniquitatem, propterea vnxit te Deus,
 Deus tuus oleo latitæ, &c. Dilectionis ergo merito vn-
 gitur anima Christi, id est, cum verbo Dei vnum efficiat,
 vt autem declaret, se loqui de hypostatice vnione,
 subdit. Quod autem, præ participibus, dixit, indicat,
 quia non gratia spiritus ei, sicut Prophetis data est, sed ip-
 sius Verbi Dei in ea substantialis merat plenitudo. Dein-
 de vero certum etiam videtur, Origenem censuisse,
 Christi animam fuisse Verbo vnitam, prius quā cor-
 pori infunderetur. Ita enim illi attribuit Hieron. A-
 pol. cont. Ruffin. lib. 2. Damasc. lib. 4. c. 26. Niceph. li.
 17. histo. ca. 18. Et ex citato capite id planè colligitur,
 vt iam dicam. An vero censuerit, prius tempore esse
 creatam, quam vnitam Verbo, vt ad meritum vnio-
 nis videtur esse necessarium, iuxta supra dicta, q. 2.
 art. 11. vel, non obstante merito, putauerit, à princi-
 pio suæ creationis fuisse vnitam Verbo, mihi incertum
 est. Si tamen attentè legatur, videtur hanc po-
 steriorem partem indicare: nam in principio ait, a-
 nimam illam ab initio creatura, & deinceps inseparabiliter
 atque indissociabiliter Verbo inhaesisse. Totū (inquit) to-
 tum recipiens, atque in eius lucem, splendorem, & ipsa cedens.
 Quibus verbis vnionem sine dubio hypostatice de-
 scribit, vt ex toto contextu facile constat. Et quia in-
 ferius dicit, ratione illius vnionis animæ ad Verbum,
 potuisse etiam carnem, media tali anima, Verbo v-
 niri, ita vt ratione illius, Iesus Christus Dei Filius, sa-
 pientia, & virtus appelleretur, & tamen illam animam
 vnionem dicit factam esse à principio creaturæ. Et in-
 fra ait per eiusmodi vnionem, factam esse illam ani-
 mam impecabilem, semperque talem fuisse, quia
 semper ita vnita fuit Verbo.

Dico tamen primo, animam Christi Domini non
 prius tempore fuisse creatam, seu existentem, quam
 corpori vnitam. Hæc conclusio est de fide, primum
 quia in genere, de anima humana id de fide est, vt ex
 1. p. suppono, & eleganter probat contra Orig. Cy-
 ril. lib. 1. in Ioan. c. 9. & Nicepho. lib. 17. Hist. c. 28. re-
 fert Canonem V. Synodi, vbi hoc expresse defini-
 tur, non tantum in genere, sed etiam specialiter de
 anima Christi. Et in VI. Synodo, Act. 11. ad satis aper-
 tē docetur. Et à Leone Papa, Epist. 11. vbi contra Eu-
 tychem sic ait: Arbitror enim, talia proloquentem, hoc
 habere persuasum, quod anima quam Saluator assumpsit,
 prius in cælis sit commemorata, quam de Maria Virgine na-
 sceretur, eam quæ sibi Verbum in utero copularit: sed hoc
 catholica mentes, auresque non tolerant. Et infra subdit,
 hunc errorem damnatum esse in Origenes, & infra
 loquens de Christo, ait: Non alterius tamen nature e-
 rat eius caro, quam nostra, nec alio illi, quam ceteris homi-
 nibus, anima est inspirata principio. Idem bene confir-
 mat Damasc. lib. 4. de fide, c. 6. Ratio vero est, quam
 supra in litera D. Thom. explicuimus, quia anima
 cum sit forma corporis, natura sua postulat, vt in i-
 pso corpore, & informādo illud incipiat: anima ve-
 ro Chri-

ro Christi fuit vera anima, & eiusdem rationis cum alijs animab? humanis, ergo natura sua postulabat hunc modum inceptionis. Afferere autem ex speciali privilegio, & præter naturam fuisse antea creatam, quam corpori vnitam: & sine fundamento dicitur, quia nulla est autoritas, aut probabilis ratio ad hoc asserendum, & hæreticum est, quia repugnat communi sensui, traditioni, & definitioni Ecclesiæ, & modo loquendi Scripturæ, quæ eodem modo dicit, incepisse Christum ut hominem in utero, & ex utero Virginis, sicut alios homines.

Dico secundò, animam non prius tempore fuisse vnitam corpori, quam Verbo, neque è conuerso: atque adeò neque prius tempore extitisse, quam fuerit vnita Verbo. Est hæc conclusio aque certa ac præcedens, eisdem enim testimonijs, & definitionibus probatur, & euidenter sequitur ex illa, suppositis quæ dicta sunt sectione præcedenti: quia ibi ostensum est, partes humanitatis non prius fuisse inter se vnitas, quam tota humanitas fuerit vnita Verbo. Vnde sic, neque prius fuisse animam vnitam corpori, quam Verbo, quia non potuit humanitas vniri Verbo, quin eidem vniretur anima. Rursus anima non prius tempore habuit existentiam, quam fuerit vnita, corpori, & composuerit humanitatem existentem, ergo nec prius habuit existentiam quàm vnionem ad Verbum. Ac denique neque prius habere potuit vnionem ad Verbum, quam ad corpus, cum sine existentia non potuerit habere vnionem ad Verbum, & nõ habuerit existentiam ante vnionem ad corpus. Hæc ergo tria simul tempore facta sunt, creatio seu existentia animæ, assumptio & coniunctio cum corpore.

SECTIO III.

Verum caro Christi prius fuerit concepta, quam assumpta, vel an prius fuerit assumpta, quam animæ vnita.

P Ræter hæreticos, qui posuerunt, carnem Christi prius fuisse conceptam, quam assumptam, quos sectione prima confutauimus: alij contraria via errarunt, asserentes illam carnem prius tempore fuisse assumptam, quam animæ vnitam. Quem errorem in antiquis hæreticis non inuenio, nisi fortasse illis tribuatur, qui animam rationalem Christo negarunt. Solum inuenio referri Caluinum hunc errorem asseruisse, ex Canisio libro tertio de Beata Maria, capite vicesimo secundo, vbi in his, quæ ex Ambrosio contra Caluinum obijcit, significat, eum ita sensisse: in verbis autem, quibus eius refert errorem, potius significat, eum docuisse carnem Christi aliquando fuisse cõceptam in utero Virginis seiunctam à Verbo. Vnde & Prætol. & alij recentiores, qui Caluini hæreses referunt, hanc præmittunt: cuius erroris nullum inuenio fundamentum.

Dico autem primò, Caro Christi, seu corpus Christi humanum non prius fuit conceptum, quam assumptum, nec prius assumptum, quam animæ vnitum. Loquor formaliter de carne, seu corpore humano, quia materia illa ex qua fuit formatum Christi corpus, sine dubio prius extitit in rerum natura, quam fuerit vnita Verbo, vel animæ Christi, ut per se constat: quia prius fuit vnita hypostasi Virginis, sub forma sanguinis eius. Conclusio ergo sic exposta est de fide definita, in V. Synod. apud Nicephor. suprâ, & expressè VI. Synod. Act. 11. in epistol. Sophronij, quæ in Act. 13. approbatur, & in Concil. Ephesi. can. 13. quibus locis dicitur, illam carnem simul fuisse carnem, & carnem Verbi, & Verbum non assumpsisse carnem, nisi animatam anima rationali. Et idem habetur in edicto fidei Iustiniani Imperatoris, & in Leone Papa dicta epist. 11. Opti-

A mè Damascenus libro tertio, capite 2. inquit: *Neque enim Deus Verbum præexistens seorsum carni vnitus est. Et infra. Carnem animam rationalem, atque intellectualem animatam condidit, & eius hypostasis factum est: ac proinde simul ut caro extitit, simul quoque Dei Verbi caro extitit, simul caro animata rationis atque intelligentie participans.* Idem Augustinus epistola tertia, Ambrosius de incarnatione. capite sexto & septimo. Theodoretus Dialog. 2. Ac denique optimè Fulgent. libro de incarnatione, capite tertio circa finem, Ipsa, inquit, accipio carnis, fuit conceptio virginalis: Et infra, *Nec caro sine Verbi Dei vnitione potuit aliquatenus, nullius viri coitu seminata, in intimo vulua virginalis innasce.* Non est igitur aliud quod interuallum temporis æstimandum inter conceptum carnis initium, & concipiendam maiestatis aduentum. Et libro de fide ad Petrum, capite 18. Firmissime tene & nullatenus dubites, &c.

Ratio verò est, quia carnis conceptio nihil aliud est, quam eius formatio, per quam fuit suis organis, & membris conformata, & disposita, ut apta esset ad animam rationalem suscipiendam: hæc autem caro non prius tempore existit perfectè, & vltimò disposita, quam vnitur animæ rationali: hoc enim naturale est tali corpori, & ita fit in conceptione cuiusunque hominis, quod vltima dispositio non antecedit tempore introductionem formæ, ergo ita factum est in Christo. Nam sine causa fingeretur aliqua præternaturalis mora seu temporis distantia inter perfectam conceptionem carnis, & introductionem animæ. Rursus illa caro non fuit prius imperfectè ut ita dicam concepta, quam fuerit perfectè formata, & disposita, ut nunc suppono ex dicendis infra quæstione tricesima tertia, ergo simpliciter, & absolute, nullo modo nec perfectè, nec imperfectè fuit prius concepta, quam vnita animæ: ergo nec potuit prius esse assumpta, quam animæ vnita, cum non potuerit prius esse assumpta, quam concepta. Neque è contrario potuit prius esse concepta, quam assumpta, cum non prius fuerit animata quam assumpta, & simul fuerit cõcepta & animata. Quin potius etiam si quis fingeret, illam carnem prius fuisse imperfectè conceptam, seu dispositam, quam fuerit perfectè disposita & animata, nullo modo deberet asserere, fuisse vnitam Verbo illo priori tempore, in quo imperfectè disponebatur, & nondum erat animata: quia nondum componebat humanitatem, neque erat corpus vere ac perfectè humanum, Verbum autem non prius tempore vnitum est alicui naturæ, quam humanitati. Quamquam illud suppositum falsum sit, ut dixi.

Dico secundò, Verbum assumendo corpus, simul tempore assumpsit omnes partes integrales corporis humani formales, non materiales. Quam partium distinctionem suppono ex Arist. libro 1. de generatione capite quinto, & ex illa facile declaratur tota conclusio: nam Verbum simul assumpsit totum corpus perfectum, & organicum, constans ex omnibus membris, seu partibus organicis, ergo has omnes partes simul assumpsit. Quod intelligendum est modo accommodato humanæ naturæ, id est, de partibus illis, quas homo requirit, prout est in statu suæ conceptionis perfectæ: sunt enim quædam partes, quæ postea acquiruntur, ut verbi gratia dentes, &c. quas habere in principio conceptionis esset monstruosum, & præternaturale, & has non assumpsit Verbum, sed postea, tempore accommodato. Et similiter non assumpsit principio partes organicas in perfecta quantitate, sed successu temporis acquisiuit, & assumpsit partes materiales, vsque ad quantitatem perfectam:

& hoc modo non assumpsit simul omnes materiales partes.

ARTICVLVS V.

*Utrum tota humana natura sit assumpta medi-
antibus partibus.*

41.
3. d. 2. q. 1.
a. 1. q. 3. &
ar. 3. q. 2. c.
& d. 3. q. 5.
ar. 2. c. & d.
5 q. 2. ar. 3.
Colligitur
ex c. 18. 19.
c. 21. 3.

AD quantum sic proceditur. Videtur quod Filius Dei assumpsit totam naturam humanam mediantibus partibus eius. Dicit enim August. in lib. de Agone Christiano*, quod inuisibilis & incommutabilis veritas per spiritum animam, & per animam corpus, & sic totum hominem assumpsit. Sed spiritus, anima, & corpus sunt partes totius hominis. Ergo totum assumpsit mediantibus partibus.

2. Præterea, idem Filius Dei carnem assumpsit mediante anima, quia anima est Deo similior, quam corpus: sed partes humane nature, cum sint simpliciores, quam corpus, videntur esse similiores Deo, quia est simplicissimus, quam totum. Ergo assumpsit totum mediantibus partibus.

3. Præterea, Totum resultat ex vnione partium: Sed vnio intelligitur vt terminus assumptionis, partes autem præintelliguntur assumptioni. Ergo assumpsit totum per partes.

Lib 3 c 16.
circa finem.

Sed contra est quod Damascen. dicit in 3. lib. * in Domino nostro Iesu Christo non partes partium inueniuntur, sed quæ proximè componuntur, id est, deitatem & humanitatem. Humanitas autem est quoddam totum, quod componitur ex anima & corpore sicut ex partibus. Ergo Filius Dei assumpsit partes mediante toto.

Respondendo dicendum, quod cum dicitur aliquid medium in assumptione incarnationis, non designatur ordo temporis: quia simul facta est assumptio totius & omnium partium: omnia simul facta est enim, quod simul anima & corpus sunt adiunctæ vnita ad constituendam naturam humanam in Verbo: Designatur autem ibi ordo nature, vnde per id, quod est prius in natura, assumitur id quod est posterius. Est autem aliquid prius in natura dupliciter: Vno modo ex parte agentis: alio modo ex parte materie: ha enim due causæ præexistunt rei. Ex parte quidem agentis est simpliciter primum illud, quod primo cadit in eius intentione: sed secundum quid prius est illud à quo incipit eius operatio. Et hoc idem, quia intentio est prior operatione. Ex parte verò materie est primum illud, quod prius existit in transmutatione materie. In incarnatione autem oportet maximè attendere ordinem, qui est ex parte agentis: quia vt Augustinus dicit in Epist. ad Volusianum*, in talibus rebus tota ratio facti est potentia facientis.

Ar. 1. huius
q. 2. ar. 2.

Manifestum autem est, quod secundum intentionem facientis prius est completum, quam incompletum, & per consequens totum, quam partes. Et ideo dicendum est, quod Verbum Dei assumpsit partes humane nature, mediante toto: sicut enim assumpsit corpus propter ordinem, quem habet ad animam rationalem, ita assumpsit corpus & animam, propter ordinem, quem habent ad humanam naturam.

Ad primum ergo dicendum, quod ex verbis illis nihil aliud datur intelligi, nisi quod Verbum, assumendo partes humane nature, assumpsit totam humanam naturam: & sic assumptio partium est prior in via operationis, intellectu, non tempore: Assumptio autem nature est prior, in via intentionis: quod est esse prius simpliciter vt dictum

In corp. ar. 1. est.

Ad secundum dicendum, quod Deus ita est simplex, quod etiam est perfectissimus: & ideo totum est magis simile Deo, quam partes, in quantum est perfectius.

Ad tertium dicendum, quod vnio personalis est ad quam terminatur assumptio: non autem vnio nature, quæ resultat ex coniunctione partium.

COMMENTARIVS.



AEc quæstio procedit de ordine nature, seu causalitatis, sicut in 1. & 2. ar. diximus. Cui D. Th. respondet, Verbum assumpsisse partes humane nature mediante tota humanitate; quia ex parte agentis, assumptio totius est prius intèta, quàm partium. Addit vero in solutione ad primum, ordine operationis, seu executionis, prius natura esse assumptas partes, quàm totam humanitatem: quæ omnia in sequenti disputatione examinanda & declaranda sunt, licet enim huius articuli longiori expositione non indiget.

ARTICVLVS VI.

Utrum humana natura sit assumpta mediante gratia.



AD sextum sic proceditur. Videtur quod Filius Dei assumpsit humanam naturam mediante gratia. Per gratiam enim vnimur Deo. Sed humana natura in Christo maximè fuit Deo vnita. Ergo illa vnio facta fuit per gratiam.

tiam.

2. Præterea, Sicut corpus viuunt per animam, quæ est eius perfectio, ita anima per gratiam: Sed humana natura redditur congrua ad assumptionem per animam, vt dictum est: ergo & anima congrua redditur ad assumptionem per gratiam. Ergo Filius Dei assumpsit animam mediante gratia.

3. Præterea, August. in 15. de Trinit. * dicit, quod Verbum incarnatum est sicut verbum nostrum in voce: Sed verbum nostrum vnitur voci mediante spiritu, ergo Verbum Dei vnitur carni mediante spiritu sancto, & ita mediante gratia, quæ spiritui sancto attribuitur secundum illud primæ ad Corin. 12. Diuisiones gratiarum sunt, idem autem spiritus.

Sed contra est, quod gratia est quoddam accidens anime, vt in secunda parte habitum est*. Vnio autem Verbi ad humanam naturam est facta secundum substantiam, & non secundum accidens, vt ex supra dictis patet*. Ergo natura humana non est assumpta, mediante gratia.

Respondendo dicendum, quod in Christo ponitur gratia vnionis & gratia habitualis. Gratia ergo non potest intelligi, vt medium in assumptione humane nature, siue loquamur de gratia vnionis, siue de gratia habituali. Gratia enim vnionis est ipsum esse personale, quod gratia diuinitus datur humane nature in persona Verbi, quod quidem est terminus assumptionis. Gratia autem habitualis pertinet ad spirituales sanctitatem illius hominis, est effectus quidam consequens vnionem: secundum illud Ioan. 1. Vidimus gloriam eius quasi vnigeniti à Patre, plenum gratia, & veritate. Per quod datur intelligi, quod ex hoc ipso, quod ille homo est vnigenitus à Patre, quod habet per vnionem, habet plenitudinem gratia & veritatis. Si verò intelligatur gratia, voluntas Dei, aliquid gratia faciens vel donans, sic vnio facta est per gratiam, non sicut per medium, sed sicut per causam efficientem.

Ad primum ergo dicendum, quod vnio nostra ad Deum est per operationem, in quantum, scilicet, eum cognoscimus & amamus, & ideo talis vnio est per gratiam habitualement, in quantum operatio perfecta procedit ab habitu: Sed vnio nature humane ad Verbum Dei, est secundum esse personale: quod non dependet ab aliquo habitu, sed immediate ab ipsa natura.

Ad secundum dicendum, quod anima est perfectio substantialis corporis, gratia vero est perfectio anime accidentalis. Et ideo gratia non potest ordinare animam ad vnionem personalem (qua non est accidentalis) sicut anima & corpus.

Ad tertium.

Ad tertium dicendum, quod Verbum nostrum vnitur voci mediante spiritu: non quidem sicut medio formali, sed sicut per medium mouens. Nam ex Verbo conceptio interius procedit spiritus, ex quo formatur vox. Et similiter ex Verbo eterno procedit Spiritus sanctus, qui formauit corpus Christi: vt infra patebit. Non autem ex hoc sequitur, quod gratia Spiritus sancti sit formale medium in vnione predicta.

¶ In articulo supra explicatus est disput. 10. sect. 2. circa articulum 10. q. 2. D. Tho. vbi eandem materiam tractat.

DISPUTATIO XVII.

In sex Sectiones distributa.

De ordine naturæ in hac assumptione seruato.

VT distinctè in hac disputatione procedam, quæ alias implicita esse solet, & obscura, tres faciam comparationes, prima erit in singulis partibus, inter vnus cuiusque partis vnionem ad Verbum, vel ad aliam partem, vtra fuerit natura prior. Secunda erit ipsarum partium inter se, quæ fuerit prius natura vnita Verbo. Tertia erit totius humanitatis cum suis partibus. De comparatione vero totius naturæ, vel partium eius secundum existentiæ suam, cum vnione ad Verbum, nihil hoc loco dicam, sed vt probabilius supponam, tam animam, quam corpus, & humanitatem prius naturæ extitisse, quam fuerint Verbo vnita: quia vt quæst. 4. art. 2. D. Tho. dixit, & ibi explicatum est, quod assumitur, præintelligitur assumptioni, supponitur enim esse aliquid atque adeo existeret, vt assumi possit: de qua re late dicendum est infra q. 17. Supponendum deinde est in tota hac quaestione, non esse nobis sermonem de sola prioritate rationis, quæ, vel vnum potest ab alio præferri, vel illud dicitur esse prius, quod cum alio non conuertitur subsistendi consequentia: hoc enim modo illa omnia, quæ inter se habent necessariam connexionem erunt simul, & neutram prius alio, etiam si naturæ ordinem possint inter se habere. Quod vero ita comparatur ad aliud, vt ab eo non dependeat, aliud vero pendeat ab ipso, erit hoc modo prius illo. Quæ autem ita se habent, vt vnum quodque sine alio esse possit, nec rationem hanc prioris ac posterioris inter se habent, neque etiam simultatis habitudinem, sed impertinenter se habent, quia nec postulant esse simul, nec cum aliquo ordine. De hac ergo ratione prioris & posterioris in subsistendi consequentia hic non agimus per se, nisi quatenus eum ordine causalitatis & naturæ habent connexionem: agimus ergo de ordine naturæ, qui necessarius est ad hoc mysterium explicandum.

SECTIO I.

¶ Vtrum anima rationalis fuerit prius natura vnita Verbo, quam carni.

Ratio dubitandi esse potest, quia ordo seu prioritas naturæ, solum est inter causam & effectum, sed vnio animæ ad Verbum, nullo modo est ratio, vel causa vnionis eiusdem animæ ad corpus: neque enim illa anima vnita fuit corpori, quia assumpta fuit à Verbo, cum vniri corpori conueniat illi natura sua, & commune sit omni animæ, non vero vnio ad Verbum, ergo nulla ratio est, propter quam illa vnio sit natura prior. E contrario vero potius videtur prior vnio ad corpus, quia est aliquo modo ratio, & causa alterius vnionis: anima enim assumpta est, quia est pars humanitatis, cuius assumptio est primo & per se intenta: sed anima est pars, quia est forma informans corpus, ergo ideo assumpta est, quia est

A forma corporis, ergo quia vnita est corpori, ergo hæc vnio est natura prior. Et confirmari potest hæc ratio, quia vnio ad Verbum est ad subsistendum, sed anima hominis prius natura informat corpus, quam intelligatur aliquo modo subsistens, quia quamdiu est in corpore, non subsistit vt quod, sed est ratio subsistendi toti humanitati: ergo non potuit anima Christi prius natura trahi ad subsistendum, per vnionem ad Verbum, quam fuerit corpori vnita.

Omnia opinione Durand. qui nullum naturæ ordinem in hac assumptione admittit, quam infra tractabimus, aliquorum sententia est, animam prius naturæ fuisse vnitam corpori, quam Verbo. Ita aperte sentit Scot. distinct. 2. quaestio. 2. §. Ideo quantum, & c. Et Palud. quaest. 2. in solutionibus argumentorum: isti enim asserunt humanitatem prius assumptam esse, quam animam, vnde necessario sequitur, animam prius naturæ composuisse humanitatem informando corpus: sed ipsorum fundamentum infra in propria quaestione tractabimus. Caietan. etiam, qui hac quaestione artic. 3. negat, animam, dum informat corruptibile corpus, subsistere, videtur consequenter eodem modo debere opinari: nisi fortasse aliter in hoc sentiat de Christi anima, quam de alijs, quod eo loco ipse non explicat. Vt breuiter respondeam, distinguo illum duplicem ordinem, quem Diuus Thomas artic. 5. attingit, scilicet intentionis & executionis: dicitur enim prius in intentione id, quod primario intenditur, & propter quod aliud fit, in executione verò illud est prius, à quo incipit operatio agentis.

Dico ergo primo, Ordine intentionis, vnionem animæ ad corpus esse aliquo modo naturæ priorem vnione eiusdem ad Verbum. In hac non videtur esse posse controuersiam, quia vt infra dicemus, assumptio totius humanitatis est primario intenta, in ea vero continetur vnio partium inter se: vnde anima est à Verbo assumpta propter vnionem ad corpus, vt illa mediante assumeret totam humanitatem, ergo vnio ad corpus fuit sub hac consideratione, intentione prior.

Dico secundo, Ordine executionis, prius natura anima est vnita Verbo, quam corpori. Hæc sumitur ex Diuo Thoma hic artic. 5. ad 1. & ex alijs principijs doctrinæ eius, vt infra videbimus. Tenet etiam Caietan. hic artic. 1. & 5. Capreol. in 2. distinctione 1. artic. 3. ad argument. secundo loco induct. conclus. 5. Ad aliud quod tangitur in illa confirmatione: vbi eandem doctrinam ex Heruæo refert. Tenet etiam Richardus in 3. distinctione. 2. articulo. 2. quaest. 2. Gabr. quaestio. vnica, artic. 2. Altfiod lib. 3. summæ tractatu 1. capit. 1. quaest. 2. & alij omnes, qui sentiunt, animam prius naturæ esse assumptam, quam humanitatem totam: hoc enim verum esse non potest, nisi anima prius sit vnita Verbo: quam corpori, quia si anima prius esset vnita corpori, prius esset composita tota humanitas, quam anima assumpta, ergo in subsequente signo naturæ, prius assumpta esset tota humanitas, quam anima: nam postquam intelligitur existens tota humanitas, nihil intelligitur prius assumi, quam illa, vt ex sequentibus magis constabit. Videtur etiam ita insinuare Augustinus August. epist. 99. ad Euod. quaest. 2. dum ait, Verbum creasse sibi Euod. animam, & illam immisuisse corpori mortali. Ratione declaratur primo, quia vnio animæ ad Verbum non pender ab actuali vnione eiusdem animæ ad corpus, ergo non est posterior illa, etiam ordine naturæ. Pater consequentia, nam id propriè est posterius natura alio, quod ab illo pender: ordo enim naturæ non est sine ordine causæ, & effectus (sub nomine causæ comprehendendo omne id, quod in causâ præsupponitur, vt ab illa fluat effectus) ordo autem causæ & effectus neque intelligi potest sine dependentia. Antecedens pater, quia dissoluta vnione animæ ad corpus, man-

manfit integra vnio animæ ad Verbum, ergo figurum est, hanc non dependisse ab illa.

Obiectio 1.

Respon. Dicitur fortasse, illam vnionem animæ ad Verbum, quæ in principio facta est, non mansisse eandem numero, sed illa dissoluta aliam in eodem instanti factam esse. Sed hoc omnino alienum est à mente Sanctorum, ut patet ex his quos supra citavi disp. 9. sectio. i. Bernard. lib. 5. de Confid. Leon. Papa serm. 9. de Natiuitate, & serm. 10. 17. 19. de Passio. & alijs, quos infra, tractando de Christi morte referam, qui non solum aiunt, corpus & animam mansisse vnita Verbo, sed etiam priorem vnionem illarum partium indissolubilem permanisse, quod non esset verum, si ablata priori vnione alia succederet. Et hunc etiam esse sensum Diui Thomæ, notauimus supra artic. 1. ad 3. Denique hoc signo vtuntur Patres ad explicandum, vnionem animæ ad Verbum esse maiorem & excellentiorem quam ad corpus, quia hæc dissolui potuit, non illa: si autem prima vnio esset dissoluta, & alia facta, nulla esset excellentia, nec perfectio. Aliiter responderi potest, hanc vnionem animæ ad Verbum, dependisse in fieri ab vnione ad corpus, quamuis non in conseruari, & ita in fieri fuisse natura posteriorem. Sed hæc vnio, licet quoad ordinem seu successiōem temporis locum habeat, & in simili admittatur à D. Thom. artic. 1. ad 3. tamen quoad ordinem naturæ non placet, quia si in fieri fuisset illa dependentia: maximè quia anima nō fuit vnita Verbo in principio, nisi ratione totius humanitatis: nulla enim alia causa esse potest, propter quam oporteat supponi ordine naturæ vnionem animæ ad corpus, ante vnionem eiusdem ad Verbum, sed hoc dici non potest consequenter, nam si anima in illa prima vnione, tantum esset vnita ratione totius humanitatis, soluta humanitate, & consequenter, ablata vnione ad illam, nō potuisset manere eadem numero vnio ad animam: si ergo fuisset dependentia in fieri, necessario fuisset in conseruari, quod ex sequentibus euidentius patebit, & ex supra dictis disp. 14. de assumptione formæ materialis in naturam irrationali, idem constare potest: diximus enim ibi, huiusmodi formam ita vniri hypostatice media tota natura, si assumatur, vt ex vi illius assumptionis non possit manere vnita, si tota natura dissoluatur, & separetur à persona.

Hieronym.
August.
Leo Pap.

Quo ordine vnio vnionem animæ ad Verbum, quæ in principio facta est, non mansisse eandem numero, sed illa dissoluta aliam in eodem instanti factam esse.

Caiet.

Vnde sumitur secunda ratio, ad quam explicandam suppono id quod existimo certum, animam Christi Domini factam esse per creationem, sicut animas aliorum hominum: ut expressè, & eleganter docet Hieronym. lib. 2. apologia. i. contra Rufinum circa prime. & August. dicta epist. 99. & Leo Papa epist. 11. quorum verba supra citavi, quia sicut illa anima est eiusdem naturæ cum nostra, ita habuit eandem naturalem originem, & productionis modum: vnde sit, illam animam fuisse per se productam, & non tantum comproductam cum tota natura, quia hoc est proprium materialis formæ: ex his ergo formatur secunda ratio huius sententiæ, quia anima humana natura sua, prius natura subsistit, quam vnatur corpori: ergo in Christi humanitate, prius natura assumpta est, quam vniretur corpori, consequentia, quamuis enervari possit ex doctrina Caietani. hic artic. 1. circa ad secundum, negat enim oportere, in hac assumptione seruari ordinem subsistendi, qui in propria persona seruatur: mihi tamen videtur evidens, ut ibi etiam notavi. Et probatur apertè in presenti materia, quia si in alijs hominibus anima prius natura subsistit quam vnatur corpori, ergo vt in Christo non habeat propriam subsistentiam, prius natura quam vnionem ad corpus, necesse est, vt supernaturaliter impediatur non impediatur autem propria subsistentia, nisi per assumptionem, vt supra quaest. 2. ostensum est, ergo necesse est, vt in illo priori naturæ assumatur. Quam rationem simili discursu latius persecuti sumus supra disputat. 10. se. 2.

Antecedens huius rationis philosophicum est, & ideo non tam est disputandum hoc loco, quam supponendum. Sumitur autem ex D. Tho. 1. part. q. 75. art. 2. & q. 76. art. 1. ad 5. vbi ait, id apertè docet, & ex eodem D. Tho. 1. part. quaest. 45. art. 4. vbi ait, creati esse proprium subsistentium: sicut ergo anima prius natura creatur, quam vnatur corpori, ita etiam prius natura subsistit, actio enim, per quam anima vnatur corpori, distincta est à creatione, & quasi extrinseca illi, vnde illam supponit perfecte terminatam, quoad omnem efficaciam eius, neque illam potest impedire.

Dicitur fortasse, hoc argumentum solum probari, prius natura existere, sicut etiam anima Christi prius natura creata est, quam vniretur Verbo, & tamen non fuit prius natura subsistens. Respondetur, aliud est loqui de creatione secundum naturalem modum, & efficaciam suam, aliud prout aliquo modo impeditur, seu preuenitur per assumptionem supernaturalem: creatio enim de se, & ex natura sua, sicut postulat, vt fiat ex nullo subiecto, ita ex naturali sua efficacia habet, vt ultimo terminetur ad rem subsistentem per se, nisi preueniatur, quod ita etiam declarat, quia licet subsistentia sit etiam ex natura rei distincta ab existentia, tamen est modus intrinsecus, & quasi complementum eius: & ideo creatio, per quam res producit, vt existat eo modo, quem intrinsece, & ex natura sua postulat, de se terminatur ad rem subsistentem, & non tantum existentem. Et ideo non est simile de creatione animæ Christi comparata ad assumptionem, quia per assumptionem preuenitur, & impeditur creatio, ne vsque ad subsistentiam perueniat: & ideo ipsa vnio ad Verbum est quasi complementum quoddam creationis, alio tamen modo, quam per creationem fieri, & ideo dixit Leo Pap. epist. 11. & August. precedenti disputatione citatus, animam Christi ita fuisse assumptam, vt ipsa assumptione crearetur, at vero vnio ad corpus, vt dixi, est magis extrinseca, & posterior, & supponit creationem completam, & terminatam, quantum natura sua potest, & ideo supponit terminum eius, non solum existentem, sed etiam subsistentem. Adde in opinione asserentium, in humanitate Christi, & anima eius non esse existentiam creatam, magis necessario dicendum esse, animam Christi prius natura esse vnitam Verbo, quam corpori: quia negari non potest, quin anima rationalis prius natura existat, quam corpori vnatur.

Ad rationem ergo dubitandi in principio positam respondetur, quamquam inter has vniones non interueniat propria ratio causæ per se, interne tamen quandam rationem naturalis ordinis, quatenus vnus modus existendi, natura sua supponitur alteri sicut enim in causâ efficiendi, subsistentia supponitur ordine naturæ operationi, non quia sit formale, & principium per se illius, sed quia est conaturalis modus essendi ipsius principij, qui prior est in vnaquaque re, & magis intrinsecus quam operatio: ita in anima rationali, quæ est perfectissima forma, quamuis subsistentia non sit ratio informandi, tamen quia est modus conaturalis, & maxime intrinsecus ipsius animæ, prætulerit ordinem naturæ causæ efficiendi etiam formali ipsius animæ: & propterea vnio, per quam impedita est illa subsistentia, eodem ordine naturæ antecedit vnionem ad corpus. Vnde ad aliam argumenti partem nego, actualement vnionem ad corpus esse in ordine executionis rationem assumendi animam, sed tantum in ordine intentionis: in executione vero sicut anima creatur & subsistit, vt vnatur corpori, ita etiam eodem ordine assumpta est.

Ad confirmationem, negatur, animam humanam in corpore non subsistere, in quo certe Caietan. non loquitur consequenter. Primo, quia si anima prius natura

D. Thom.
Caiet.

Obiectio.

Respon.

Leo Pap.
August.

Ordo vnionem animæ ad Verbum, quæ in principio facta est, non mansisse eandem numero, sed illa dissoluta aliam in eodem instanti factam esse.

Natura subsistit, ut probatum est, quam vnatur cor-
pori, necesse est, ut in eodem instanti sit subsistens,
in quo vnatur, & consequenter eodem modo manebit
semper in corpore: quia non magis repugnat
subsistentiæ vnio ad corpus in sequenti tempore,
quam in primo instanti: prima verò consequentia
probat, quia impossibile est, ut forma habeat
prius naturam aliquem positum & realem modum
subsistendi in aliquo instanti, & tamen quod in eo-
dem instanti illo priuatur, est enim hæc manifesta
implicatio contradictionis: & ideo anima Christi
in primo instanti suæ creationis non habuit subsi-
stentiam creatam, cum in illo instanti illa priuata
fuerit. Secundo, quia post resurrectionem anima
verè informabit corpus, & nihilominus manebit
subsistens, ergo & nunc est subsistens in corpore:
quam consequentiam immerito Caietanus negat:
nam si modus vnionis ad corpus per modum for-
mæ, non repugnat formaliter cum subsistentia, er-
go vtrumque habebit anima, quia de se est apta ad
subsistendum, & ideo separata à corpore subsistit,
ergo si in corpore non habet impedimentum, etiam
ibi subsistit: si autem illa vnio ad corpus formaliter
repugnaret cum subsistentia, neque in corpore glo-
rioso posset anima esse subsistens. Neque enim dici
potest, in eo statu ex speciali miraculo fore animam
subsistentem, & informantem: tum quia si anima ex
natura sua hunc modum existendi non requirit, dū
est in corpore, sine ratione & fundamento tale mi-
raculum ponitur: tum etiam, quia si est aliqua re-
pugnantia naturalis inter illos modos, vnus includit
proximam negationem alterius, sicut modus
existendi per se & in alio, & ita nulla ratione pote-
runt coniungi: quod si non ita opponuntur, nec na-
turaliter repugnabunt, & ita reuera est, ut iam expli-
cabo. Quod vero Caietan. dicit, animam rationa-
lem in principio suæ creationis indiuiduari à cor-
pore, in resurrectione vero indiuiduare corpus, com-
mentitium est, ex falsa Metaphysica profectum, &
introducens in Theologia falsam de resurrectione
doctrinam: sed non possumus hoc loco omnia persequi.

Tercio ratio propria huius est, quia modus, quo
anima rationalis informat materiam, non repugnat
formaliter cum subsistentia, quia anima rationalis
non ita informat, ut illius esse seu existentia termi-
netur, sustentetur, aut pendeat à materia, in quo dif-
fert ab alijs formis materialibus, & ideo potest si-
mul informare, & subsistere, quia modo subsisten-
dinon repugnat qualibet vnio substantialis cum à
lio, sed solum vnio ad terminum ipsius existentia: à
quo ipsa aliquomodo pendeat, ut à sustentante: sic
enim ut statim dicam, ipsa materia est suo modo
subsistens, quamuis coniuncta sit formæ, & natura
diuina, seu Verbum non definit esse subsistens, pro-
pter vnionem ad humanitatem, quia vnitur illi ut
sustentans illam, sic enim anima cum vnitur mate-
riæ, potius continet, & quasi terminat ipsam, quam
sustentetur ab illa. Et hoc maxime necessarium est
dicere in opinione Thomistarum, asserentium, i-
plum esse, prius naturam conuenire animæ rationali,
& ab illa communicari corpori, & toti homini: quæ
est sententia Diui Tho. i. part. quæst. 76. ar. 1. ad 5. & 2.
contra gent. cap. 68. quibus locis Caie. & Ferrar. late
hoc docent, illud enim, *Esse*, in eorum sententia, vel
est ipsa subsistentia, vel supponit illam. Ac denique
hanc sententiam tenet aperte D. Thom. i. part. quæ-
stio. 75. articulo secundo, ubi definit animam esse
subsistentem, & clare loquitur de anima actu infor-
mante corpus, & ideo in solutione ad primum dicit,
subsistens, ut sic, excludere in hærentiam accidentis,
& formæ materialis, non tamen imperfectionem
partis, unde concludit, animam humanam esse sub-
sistentem, ut quiddam incompletum, ad eum mo-
dum, quo pars integralis subsistit in toto: nam illa
reuera habet suam partialem subsistentiam, quam

A retinet cum diuiditur à toto. Eandem sententiam
late docet idem D. Tho. quæst. disputat. de anima ar-
tic. 1. per totum, & art. 6.

Sed hæc sufficiant de Physica quæstione. Aliqui
enim volunt, etiam si in alijs hominibus anima actu
informans, non habeat modum subsistendi propri-
um, nihilominus in Christo esse proprie vnitam ad
subsistendum, eodem modo, quo fuit in triduo,
quando erat separata à corpore. quia subsistere in al-
io minus repugnat cum actuali informatione cor-
poris, quam in se & per se subsistere per propriam
subsistentiam, sicut supra dicebamus minus repu-
gnare vniam naturam subsistere in duabus alienis
personis, quam in aliena, & propria. Sed hoc sicut
improbari non potest sufficienter, ita nec probari,
sine fundamento enim videtur talis modus vnio-
nis tribui animæ Christi, si non est illi naturale in
corpore subsistere. Ex quo obiter infero, si verum
est, sanguinem non informari animam rationali, in ea
vnione quasi partiali, qua intelligimus sanguinem
esse vnium Verbo, non posse conuenienter dici,
formam sanguinis prius naturam esse vnitam Verbo,
quam suæ materiæ: quia illa non est forma subsi-
stens, & ita ex natura sua non est capax talis vnionis,
nisi ratione totius, quod satis manifestat ordo reso-
lutionis, quia illa forma non potest separari à sua
materia, quin etiam separetur à Verbo, quia per se-
parationem à materia definit esse simpliciter, cum
sit materialis forma.

*De formæ
sanguinis
assumpti-
one.*

S E C T I O II.

*Vtrum caro Christi fuerit prius natura vnita Verbo,
quam anima rationali.*

Ratio dubitandi est eadem, quæ in præcedenti,
scilicet quia vnio carnis ad verbum non videtur
villo modo fuisse causa vnionis ad animam, ergo
non est, cur sit prius natura: alioqui verò caro seu
materia non est capax subsistentiæ nisi ratione ani-
mæ: quia anima est, quæ suam subsistentiam com-
municat corpori, ut paulò antea ex D. Thom. refe-
rebamus, ergo per vnionem ad animam fit caro ca-
pax subsistentiæ, ergo illa vnio est natura prior,
quam vnio ad Verbum, quæ est ad subsistendum. Et
confirmatur, quia caro non est assumpta, nisi ut hu-
mana, ut Diuus Thomas docet art. 4. & videtur cer-
tum ex communi doctrina Patrum: sed caro fit hu-
mana per informationem animæ rationalis: ergo
per eandem fit assumptibilis: ergo prius vnitur ani-
mæ, quam Verbo. Et ita hanc sententiam videtur te-
nere D. Thom. hic articulus. 4. ad tertium, ubi inquit,
*Vnionem personalem, prius secundum intellectum oportet quod
caro vnatur animæ, quam Verbo, quia ex vnione ad ani-
mam habet quod sit vnita Verbo in persona, & idem in-
dicat art. 1. ad tertium, ubi Caietanus idem sentit, &
inter Thomistas videtur frequens hæc sententia, &
eadem tenet Scotus supra dum ait, humanitatem
prius esse assumptam, quam carnem: assumptio enim
totius humanitatis, supponit cōiunctionem carnis
ad animam. Idem sentit Bonauent. in 3. d. 2. art. 3. q. 1.
Palud. q. 2. a. 3. Alenf. 3. p. q. 4. memb. 5. Et fauent Pa-
tres dicentes, assumptum esse corpus mediante ani-
ma, quos infra referemus.*

Scot.

Nihilominus, supposita distinctione supra dicta
de duplici ordine intentionis & executionis, dico
primo. Ordine intentionis prior est vnio carnis ad
animam, quam ad Verbum. Hoc sensu intelligen-
dum puto citatum locum D. Thom. quoniam alias
non satis sibi constaret, ut statim patebit: constat et-
iam hæc conclusio ex illa communi locutione Pa-
trum, corpus esse assumptum mediante anima,
quam infra late explicabimus. Ratio vero est, quia
corpus nō est assumptum, nisi propter animam, seu
propter totam humanitatem, quæ resultat ex vnione
corpo-

*Quomodo
sit in ani-
ma ratio
nali subsi-
stentia cū
informati-
one.*

*D. Thom.
Caietan.
Ferrar.*

D. Thom.

corporis ad animam, ergo hæc vnio intelligitur ordine intentionis antecedere.

D. Thom.

Dico secundo. Ordine executionis caro est prius vnita Verbo, quam anima. Hanc conclusionem sumo ex Diuo Thoma hic artic. 5. ad primum, vbi dicit, ordine executionis partes prius natura esse assumptas, quam totam humanitatem: ex hoc enim aperte sequitur, secundum eundem ordinem executionis carnem prius natura esse assumptam, quam informatam animam, quia si prius deberet informari & media hac informatione assumi, cum per illam informationem constitueretur humanitas tota, necessario prius natura esset assumenda humanitas tota, quam caro. Eandem sententiam significat Alti-

*Alti-
fiod.*

fiod. libr. 3. Summæ tracta. 1. cap. 1. quaest. 2. vbi ponit duas vniones parciales animæ & carnis ad Verbum, per quas sumpta est tota humanitas. Eandem significat Ricard. in 3. distinct. 2. artic. 2. quaestio 2. ad primum & Abulen. Paradoxo. 2. ca. 42. dicens prius natura fuisse assumptas animam & carnem, & consequenter humanitatem. Idem Capreolus, Hæreus, & Caietanus citati scilicet. precedente. Rationes verò sunt ferè eadem, quæ tradæ sunt sectione precedenti. Prima; quia hæc vnio ad carnem, quatenus substantialis vnio est cum materia ipsa, non pendet ex vnione ad animam: manet enim immutata post separationem animæ, sicut de vnione animæ probatum est, nam est eadem ratio. Dices. Hoc argumento probaretur, illam carnem fuisse assumptam, etiam ante ultimam disputationem ad animam, quia etiam illa vnio fuit conseruata ablata disputatione, hoc autem falsum est, quia licet illa dispositio non fuerit quali vinculum intrinsece coniungens carnem cum Verbo, fuit tamē dispositio per quam requisita, saltem secundum ordinationem diuinam quia illa materia non erat assumptibilis secundum se, sed prout humana, & proxime disposita ad formam hominis: & ideo potuit illa vnio prærequiri ordine naturæ ad fieri illius vnionis, quamuis illa vnio semel facta conseruari potuerit, ablata illa dispositione, ergo idem dici posset de actuali animæ informatione. Sed in primis iam hinc habetur, illam vnionem partialem materię esse factam in ipsa entitate materię secundum se, independentem ab actuali vnione ad animam rationalem. Deinde quod hæc actualis vnio ad animam ordine naturæ antecesserit per modum congruæ dispositionis, posset quidem Theologice sustineri, si cum veris Philosophiæ, & Metaphysicæ principiis constaret: & idem dico de vltima dispositione, seu organizatione corporis, vt infra explicabo.

Obiectio.

Respons.

Quod autem id repugnet, ostenditur secunda ratione, quia materia prius natura, quam vnatur formæ est subsistens propria partiali subsistentia, quam ex se habet, ergo & in Christo prius natura debet intelligi illa materia vnita Verbo, quam vnatur animæ rationali. Antecedens supponendum est ex philosophia, nunc solum indicatur breuiter fundamentum eius: materia enim, vt vnatur formæ, supponitur tanquam substantiale, & reale subiectum generationis, atq; ad eò vt habēs aliquam entitatem realem actualem, sine qua neque concipi potest reale subiectum: & consequenter, vt ex se habens suam partialem subsistentiam, vt etiam ex litera D. Thomæ notauimus arti. 4. ad tertium, nam existētia est, qua constituitur entitas actualis, & quæ per realem efficientiam communicatur: rursus hæc existētia materię natura sua talis est, vt non innitatur alteri, tanquam subiecto, vel sustentanti, & ideo natura sua secum affert suum partialem terminum subsistentię, quem materia conseruat sub quacunque forma, sicut, & existētiā: sicut enim materia subsistat vtrique termino generationis, vt quid existens: ita etiam vt quid subsistens, quia reuera supponitur, vt existēs ex se, & per se: hic enim modus existendi videtur

*Materia
ex se, non
forma sub-
sistit.*

quidem intrinsece includi in conceptu, & ratione primi subiecti naturalis generationis: & ideo sicut materia retinet sub quacunque forma eandem numero entitatem actualem, & partialem existētiā, ita & partialem subsistentiam, sicut ergo materia prius natura existit, quam subijciatur generationi, vel quam vnatur formæ, ita & prius natura subsistit. Iam verò prima rationis huius consequentia probanda est eodem modo, quo alia similis in scilicet precedenti probata est: cum quæ eo ordine intelliguntur itæ partes humanitatis assumptæ à Verbo ad subsistendum, quo in propria hypostasi subsisterent: tū etiam quia ex natura rei in generatione humana, materia ordine naturæ præintelligitur subsistens introductioni formæ per propriam partialem subsistentiam creatam, ergo eodem modo fuisset in humana Christi generatione, nisi impedita esset illa materia, ne haberet propriam subsistentiam, non est autem impedita, nisi per assumptionem, ergo intelligenda est assumpta in eodem signo, & ordine naturæ, quo per propriam subsistentiam esset terminanda. Quod aecomodate explicari potest, sumpto exemplo ab instanti mortis Christi, in quo recedente anima rationali, intelligimus formam cadaveris introduci in illam materiam, cui introductioni intelligimus etiam supponi eandem materiam vnitam Verbo, & subsistentem in illo: ita enim fuit vnita toto tempore præcedente illud instans, & illa vnio immutata permansit, vt dictum est: ad hūc ergo modum intelligendum est, accidere in materia terminata propria subsistentia, in alijs naturalibus generationibus: in generatione autem humana Christi fuisse ordine naturæ præuentam per assumptionem, ne propria subsistentia subsisteret.

Sed retorqueri potest ratio facta, nā materia prima in homine non prius natura existit, quam vnatur animæ: ergo nec prius natura subsistit, quia subsistentia est terminus existētiæ in nostra sentētia: ergo in Christo nō potuit caro prius natura vniri Verbo, quā anima, cum ad subsistendum vnita sit. Primum antecedens patet, quia materia pendet in existētia à forma iuxta probabiliorē philosophorū sentētiā: ergo non potest prius natura existere, quā à forma informetur, quia non potest effectus esse prior natura sua causa, nec materia potest concipi existēs, nisi dependenter ab omnibus causis requisitis ad suam existētiā, ex quibus vna est forma illi vnita.

Hoc argumentum pendet ex multis principiis philosophicis, quæ hoc loco expendi non possunt. Primo ergo adhuc est in controuersia positum, an materia secundum naturam particularem ac propriam pendeat in suo esse intrinsece à forma informante. Si quis enim hoc neget, & dicat, solum ob debitum ordinem vniuersalis naturæ, semper esse sub aliqua forma, nec posse naturaliter aliud accidere, sicut non potest dari vacuum, facile elucet argumentum factum, euertendo illius fundamentum. Secundo, admittendo illam dependentiam, responderi potest, eam nihil ob stare, quominus materia prima sub alia ratione causæ sit prior natura: negari enim non potest, quin in alijs compositis extra hominem sit prior natura quam forma, quæ ab illa pēdet in existendo, & quam actio eductiua talis formæ, ad quam materia vt subiectum supponitur: & hæc ipsa præsuppositio est quædam prioritas naturæ, vt constat ex Aristotele in Postprædicam. Vnde iuxta probabilem distinctionem supra positā disp. 8. sect. 1. de duplici dependentia, vna per realem influxum in ipsum esse rei, alia per necessariā ac naturalem connexionem, probabilissimum est, existētiā materię pēdere à forma tantum posteriori nō autē priori modo, sed à solo Deo, à quo sub quacunque forma per eandem actionem conseruatur. Quod si verum est, facile intelligitur, quomodo cum hac dependentia stet prioritas naturæ simpliciter, quæ absolute loquen-

quando, materia existens & subsistens supponitur illi actioni, quia forma vnitur, licet secundum quid, & vt intelligitur habere omnia requisita ad existendum sit posterior in alio genere causæ. Nec aliquid refert, quod illa causa sit formalis, & ita in suo genere perfectior, quia id, quod minus perfectum est, solet esse ordine generationis, & executionis prius, quia absolute & simpliciter præsupponitur, vt aliud fiat. Vnde dicitur ultimo, quod licet materia existens pendeat a forma, non tamen ab hac vel illa forma, & ita in presenti vnio materię corporis Christi ad Verbum, nõ pendet ab vnione cum anima & hac ratione dicitur illa materia prius natura vniri Verbo, quam animæ, quia & vnitur vnione independēte ab vnione cum anima, & vnitur Verbo, vt sit apta vniri animæ, quia non potest ei vniri nisi vt habens actualem entitatem, & subsistentiam. Et, licet in hoc possit considerari mutua prioritas secundum diuersas rationes, tamen in ordine ad executionem, hæc quæ respicit materiam secundum se, & vt est primū fundamentum totius mutationis, videtur simpliciter prior.

Ad rationem ergo in principio positam patet solutio ex dictis, sicut enim materia subsistens, ordine naturæ, & causæ materialis antecedit vnionem ad formam: ita in hoc mysterio vnio ad Verbum, per quam impedita, seu suppleta fuit propria subsistentia, antecessit ordine naturæ, & participauit eandem rationem causæ, respectu alterius vnionis. Negatur autem, materiam non esse capacē suæ partialis subsistentiæ, nisi ratione formæ informantis: per suam enim entitatem intrinsece est capax illius, quamquam cum ordine, & dependentia a forma in genere causæ formalis, hæc enim dependentia non repugnat subsistentiæ, sicut nec repugnat illi dependentia ab efficiente: sed solum dependentia a termino intrinseco, seu sustentate. Cum vero dicitur, materiam illam non fuisse assumptam secundum se, seu vt materiam remotam, sed vt humanam, seu vt partem humanæ naturæ, iam informatam forma, respōdetur hoc esse verum secundum ordinem, seu durationem temporis, vt supra dictū est: secundum ordinem autem naturæ, necessario prius assumi debuit, vt in eodem instanti posset vltimate disponi, & informari, & esse pars actualis humanæ naturæ. Vnde, secundum ordinem naturæ loquendo, nõ est assumpta illa materia vt facta iam caro humana pro illo signo, sed vt fieret caro humana pro eodem instante temporis in subsequente signo naturæ.

SECTIO III.

Virum caro sit prius natura vnita Verbo, quam anima, vel e contrario.

COMparauimus in singulis partibus supra dictas duas vniones, nunc superest, vt partes ipsas conferamus in ordine, quo vnitæ sunt Verbo, in ordine enim, quo vnitæ sunt inter se, non sunt comparabiles, sic enim mutuam habitudinem dicunt, & simul ad inuicem vnitæ sunt, in ordine vero ad Verbum comparabiles sunt, quia distinctas habent partiales vniones. Videtur autem nullus esse ordo naturæ inter illas, quia neque vna est ratio alterius, neque altera pendet ab altera. Et hanc sententiam videtur sequi Ricard. in 3. d. 1. q. 2. & eandem à fortiori tenet Durand. ibi quæ 2. Aliunde autem videtur, animam prius natura assumptam fuisse, quam carnem, quia caro assumpta est mediante anima. Breuiter tamen, supposita distinctione de ordine intentionis, & executionis.

Dico primo, Ordine intentionis anima prius natura assumpta est, quam caro. Sumitur ex D. Thom. a. 1. & ex illa locutione communis, animam fuisse medium ad carnem assumendam, quam in scēt. seq. la. Fr. Suarez, Tom. 1.

tius explicabo. Et ratio est, quia licet primaria intentio fuerit ad totam humanitatem, tamen comparando partes inter se, corpus assumptum est propter animam, quæ principalior est, & quasi finis eius: est ergo animæ vnio prior in hoc ordine.

Dico secundo, Ordine executionis vtraque pars potest dici prius assumpta, quam alia, in suo genere causæ: simpliciter tamen assumptio corporis videtur antecedere, hoc ordine naturæ. Explicatur prior pars, nam quatenus corpus non potest subsistere in rerum natura, nisi dependēter ab anima informante: ideo potest aliquo modo dici anima prius natura assumpta, in genere causæ formalis, tamen quia creatio animæ supponit corpus dispositum, in quo erectur, quod corpus, vt supra dictum est, includit materiam subsistentem: ideo in genere causæ materialis supponi dicitur assumptio carnis. Et hinc declaratur vltima pars, nam materia simpliciter supponitur creationi animæ, & est fundamentum totius generationis: supponitur autem subsistens, & in eo instanti non potuit subsistere nisi subsistentia Verbi, ergo supponitur etiam assumpta ad sic subsistendum. Et confirmatur, quia in quacūq; generatione humana ita accidit, quod materia proxime disposita, simpliciter supponitur ordine naturæ creationi animæ: supponitur autem existens, & subsistens, vt declaratum est, ergo idem ordo seruatus est in Christi conceptione, iuxta discursum in superioribus sæpius inculcatum. Deniq; confirmatur, quia optime quadrat, vt ordo executionis sit contrarius ordini intentionis: quia licet perfectiora sint magis intentæ, tamen executio à minus perfectis, vt à fundamentis inchoari solet. Et ad hoc explicandum conferre potest exemplum Caietani de ædificante domum, in qua fundamentum aliis partibus supponitur, & ideo cum successiue fit domus, prius tempore iacitur fundamentum: ac proinde, etiam si quis haberet vim ædificandi domum in instanti, intelligeretur ordine naturæ prius esse iactum fundamentum: ita ergo in hac assumptione intelligimus, prius natura esse assumptum id, quod est tanquam fundamentum cæterorum.

SECTIO IV.

Virum caro sit assumpta mediante anima, & anima mediante spiritu.

VID quid in hoc titulo ad quæstionem de re pertinet, in superioribus explicatum est, solum proponitur ad explicandas has locutiones Patrum, & quomodo doctrina tradita, illis accommodetur. Quod enim caro assumpta sit per animam, aut mediante anima, omnino certum est, ita enim loquitur VI. Synod. act. 28. in confess. fid. Constantinensi, missa ad Leonem II. & ab eodem per epistolam decretalem, quæ ibi habetur, approbata. Sic etiam Nazianzenus oratione 35. circa finem, & oratione 42. post medium, & oratione 51. Damascenus libro tercio, capite sexto. Origen. 1. Periarch. cap. sexto, & Augustinus de agone Christiano, capite decimo octauo, & in epistola tertia, & Rufinus in expositione Symboli, circa illa verba, *Qui conceptus est de Spiritu Sancto, ex Maria Virgine.* & eodem modo dicunt hi Patres, animam fuisse assumptam per mentem, seu mediante spiritu, vt explicuimus circa literam articuli 2. Et hunc modum loquendi imitati sunt omnes Theologi cum Diuo Thoma hic, & Magist. in tertio, distinctio. secunda, licet Durandus solum secundum intellectum hanc rationem medij admittat: de cuius opinione sequente sectione dicetur. Et Gabriel probabile putat animam non esse medium, si materia potest immediate assumi à Verbo, & Almainus non longe est ab eadem sententia. Sed, licet illa ratione probetur, non omnem rationem medij animæ conueni-

Simplicitas loquendo, corpus animæ præsumptum.

VI. Synod.

Nazianz.

Damasc. August.

Rufin.

Richard. Durand.

Gg ueni.

uenire, non tamen inde sequitur animam non esse medium; fit enim argumentum ex puris particulis. Unde illa sententia absolute non est probabilis, cum tot patribus repugnet; idque magis ex dicendis constabit.

Multiplex ratio medi ad assumendum.

Caiet. Scot.

Ut ergo huius locutionis sensus intelligatur, aduertendum est, variis modis existimari posse animam fuisse medium ad assumendam carnem. Primo, ut fit quasi vinculum inter Verbum, & carnem: sicut punctum est medium, quo vnitur vna pars lineæ alteri. Secundo, ut anima tantum sit, quæ immediate assumitur; corpus vero dicatur assumi tantum ratione animæ: quomodo accidentia dici possunt assumi media substantia. Terrio dici potest medium, quia in re ipsa prius natura assumitur, & est quasi via; ut aliud assumatur: ut in ædificatione domus, erectio parietum potest dici medium, quo peruenitur ad tectum, & hoc vocarunt, *medium quod*, Scot. supra, & Caiet. art. 1. & 5. & huiusmodi medium pertinet proprie ad ordinem executionis, quia via est hoc modo medium perueniendi ad terminum, & potest hoc medium dupliciter intelligi. Primo, quia per vnum peruenitur ad alterum, ut in exemplo posito. Secundo, quia vnum quasi necessario secum trahit aliud, ut cum mouetur vas per illud trahitur aqua. Quarto modo dicitur medium, quod est ratio assumendi aliud, vel tanquam finis, vel tanquam dispositio accommodans assumptibile ad assumptionem: quamuis ipsum in se non prius natura assumatur, & hoc vocarunt Scotus & Caietanus *medium quod*. Quod alij subdistingunt in medium congruitatis seu decentiæ, & medium necessitatis, ut videre licet in Ricard. Gabr. Almain, supra, Alenf. 3. p. 4. m. 6. 2. & insinuat D. Tho. hic a. 1. ad 3. nec indiget expositione: nam ex ipso terminis satis est clara distinctio.

Bonavent. D. Tho.

Dico ergo primo, Anima non fuit medium ad assumendam carnem, tanquam vinculum vniens ipsam ad Verbum. Ita docet recte D. Thom. infra q. 9. a. 2. Bonavent. in 3. d. 2. a. 3. q. 1. Ricard. a. 2. q. 3. Scotus q. 2. & est per se evidens, supra enim disp. 8. ostendimus, in hac vnione hypostatica, si sit vera vnio, & secundum hypostasim, nullum posse intercedere medium, quod coniungat extrema, sed per se immediate vniri, solo modo vnionis interueniente. Neque intelligi possit, animam hoc modo esse medium, quo caro vnitur, nisi negando veram vnionem hypostaticam inter carnem, & Verbum, & ponendo solam coniunctionem mediatam, & in hypostasi: quod quam sit falsum, iam explico.

Gabriel.

Almain.

Dico secundo, Anima non fuit tale medium ad assumendam carnem, ut ad illam solam sit vnio immediate terminata, ad corpus vero solum mediate, quatenus anima vnitum est, sed hoc sensu tam corpus, quam anima, immediate assumpta sunt. Hæc conclusio est omnino certa, quamquam Gabr. in 3. dist. 1. quæst. 2. art. 3. dub. 2. probabiliter existimet contrarium, quia probabile putat, nullam naturam materialem posse Verbo immediate vniri. Item dist. 2. quæst. vnica. art. 2. neque improbabile hoc iudicat Almain. dist. 1. quæst. 2. art. 2. & distinct. 2. quæst. 2. licet simpliciter iudicet probabilius contrarium. Dico tamen cum omnibus aliis Theologis, esse omnino certum, & doctrinam Gabrielis esse periculosem, & erroneam, contra illud, Verbum caro factum est, & illud, in quo habitat omnis plenitudo diuinitatis corporali. Ac denique contra illa omnia, quibus supra probauimus Verbum non tantum assumpsisse animam, sed etiam corpus, ex quibus probatum est assumpsisse proximè, & immediate sanguinem: inde enim constat potuisse immediate assumere partem materialem, & a fortiori potius assumpsisse hoc modo corpus, quod informatur animæ, quam sanguinem. Confirmatur primo, quia alias corpus Christi haberet suam partialem subsistentiam creatam, & Verbum non terminasset humanitatem, sed animam solam. Et con-

A firmatur secundo, quia in triduo non potuisset corpus manere vnitum Verbo. Respondet Gabr. dist. 1. q. 2. ar. 2. ad 8. manifeste vnitum, non per vnionem flui- bi inhaerentem, sed per gratiam vnionis existentem in anima. Sed falsissimum hoc est, quia hoc est dicere re ipsa non manifeste vnitum, sed aliqua fortasse denominatione extrinseca ita denominari: nam vel ipsum corpus habebat intrinsecam, & creatam subsistentiam, & ita vere non erat hypostatice vnitum vel non habebat, & tunc necesse est, ut haberet in se modum vnionis ad Verbum, & ut Verbum immediate, & per se suppleret eius subsistentiam. Sed arguit, nam sequitur, corpus non dici assumptum mediante anima. Almain. supra concedit, sed immerito, quia licet illa locutio non verificetur de hoc medio, potest alio sensu verificari, ut dicitur.

Dico tertio, Vnio Verbi ad animam, non fuit medium ad assumendam carnem, tanquam via ad illam, nec quia ex illa necessario consecuta sit carnis assumptio. Hæc conclusio constat ex dictis sectionibus præcedenti, quia ordine executionis, non est simpliciter prius natura assumpta anima, quam caro: at vero, quod est medium hoc modo, necesse est, ut saltem prius natura assumatur. Unde si inter corpus, & animam est aliqua ratio huius medij, potius corpus dici potest medium ad assumendam animam; non quia ad illius vnionem necessario sequatur vnio anime, saltem physice, & proprie loquendo (nulla enim ratio talis consecutionis fingi potest) sed quia hæc vnio ordine naturæ per assumptionem carnis quasi inchoata est, & ad assumptionem anime terminata.

Dico quarto, Corpus dicitur assumi mediante anima, quia corpus non fuit assumptibile, nisi ratione anime, & in ordine ad animam: non quia necesse sit, ut actualis vnio ad animam, ordine executionis præcesserit, nec quia ipsa anima ordine etiam executionis prius natura assumpta fuerit, sed ex eo quod caro assumpta sit propter habitudinem ad animam, & ratione illius, ita exponit Diuus Thomas articulo 1. in fra quæstione 50. articulo 2. ad secundum. Ricard. Bonavent. & alij distinct. 2. & Alenf. 3. part. quæstio. 4. membro 5. & ex dictis satis patet, hic enim sensus, & in re ipsa verus est, & sufficiens ad veritatem, & proprietatem illius locutionis: in nullo autem alio sensu potest commode explicari, aut vere intelligi. Quod etiam patet ex alia simili locutione, animam esse assumptam medio spiritu, aut mente: sensus enim eius similis est, animam scilicet in quantum viuificantem corpus, vel, ut est principium sentiendi, fuisse assumptam per gradum intellectualem, quatenus ratione illius tota anima assumptibilis fuit, ubi non oportet, ut illa locutio vera sit, fingere aut realem distinctionem inter animam, & mentem, aut talem ordinem assumptionis, ut prius natura sit assumpta mens, quam anima: hæc enim necessaria non sunt, illi enim gradus solum ratione formali Metaphysica distinguuntur, assumptio vero, quæ est actio Physica, per se primo versatur circa ipsam animam, ut in re vnica essentiam Physicam habet, & ideo non potuit in aliquo signo naturæ assumi, ut rationalis est, quin secundum totam suam essentiam assumeretur, hæc ergo ratio medij tantum est, ut formalis ratio, quæ consistit in rem assumptibilem, non ut res, quæ prius natura assumatur. Aduertendum vero est, cum sæpe dicimus per huiusmodi medium rem assumptibilem constitui, intelligendum potissimum esse ex quadam decentia, seu congruitate, si absolute intelligatur de vnione hypostatica: si vero sit sermo de incarnatione ad nostram redemptionem ordinata, in ordine ob rationem finem potest interdum esse medium necessarium, ut notauimus circa solutionem ad secundum, art. 1. Diui Thomæ.

Sed obieci, ex hac explicatio ne sequi, non animam,

mam, sed habitudinem seu ordinem materiæ ad animam fuisse medium ad assumendam carnem. Consequens est falsum: primo, quia est contra intentionem Patrum, qui ideo vultur illa locutione, asserentes, animam esse medium, ut contra Apollinarem declarant, Verbum non fuisse loco animæ: at, si ipsa anima realiter & substantialiter non esset medium, sed ordo ad animam, posset materia habere ordinem, & dispositionem ad animam, & non habere animam, sed Verbum loco animæ. Secundo, quia alias sequitur ex vi illius locutionis, non esse necessarium, materiam actum informari anima eodem instanti quo assumpta est, quia antea habebat ordinem ad animam ad quam disponebatur, aut saltem ita fieri poterat: consequens autem est contra mentem sanctorum, qui illo loquendi modo declarare intendunt, Verbum non assumptisse carnem nisi actu animatam anima rationali. Tertio, quia vel illa habitudo ad animam est accidentalis, vel substantialis. Primum dici non potest, quia nulum accidens fuit medium ad assumendam substantiam, ut infra dicam. Si vero dicatur secundum, aut illa tantum est radicalis & potentialis habitudo ad formam, & hæc non, quia est æque indifferens ad animam & alias formas, vel est aliqua specialis habitudo ad animam, & hæc esse non potest nisi actualis unionis cum ipsa: & hoc modo ipsamet anima, ut informans materiam, erit medium. Respondetur, has obiectiones non impugnare assertionem positam, quæ posita est eisdem fere verbis, quibus D. Thomas artic. 4. vltus est, dicens, *Caro humana assumptibilis est à Verbo, secundum ordinem, quem habet ad animam rationalem sicut ad propriam formam.* Et ratione huius ordinis dixerat artic. primo carnem assumi mediante anima. Hic autem ordo, ut ibi declaravi, non est remotus seu aptitudinalis (ut ita dicam) sed proximus seu actualis. Itaque ordo ad animam ut ad formam propriam & actum informantem reddit materiam aptam, ut Verbo uniatur. Sicut autem in libro secundo de Anima, dicitur, corpus organicum posse dupliciter sumi, videlicet, vel ut includit animam informantem, vel ut præcise dicit materiam ultimo dispositam ad recipiendam animam: ita certe utroque modo hic sumi potest caro humana. Et quidem D. Tho. art. 5. in corp. videtur priori modo loqui, dum, prædictum ordinem declarans, ait, *Hunc autem ordinem non habet caro antequam anima rationalis ei adueniat: quia simul, dum aliqua materia sit propria alicuius forme, recipit illam formam.* Distinguit ergo duo, materiam scilicet fieri propriam alicuius forme, & recipere formam, quæ licet simul fiant, ordine tamen causalitatis & naturæ distinguuntur: hæc enim forma in hanc materiam introducit, quia propria eius effecta est per dispositiones. Cum ergo D. Thomas ait, carnem esse assumptam secundum ordinem quem habet ad animam ut ad propriam formam, videtur de illo ordine loqui, qui secundum naturam antecedit receptionem animæ, quamvis simul tempore fiat. Et hoc posset esse satis, ut anima dicatur medium ad assumendam carnem: quia hoc medium non est medium quod, sed quo, ut ex dictis patet, & D. Thomas articulo primo, Scotus & omnes exponunt: ordo autem ille materiæ ad animam non est per se ratio assumendi materiam, sed ipsa anima secundum se: ipsa ergo anima est ratio assumendi talem materiam, & hoc est, esse medium quo. Sicut quâdo amatur medium propter finem, licet in medio tantum sit ordo ad finem ut ametur, tamen ipse finis secundum se est simpliciter ratio amandi medium. Et si foemina aliqua ducitur in matrimonium (imitando exemplum, quo D. Thom. viitur dicto art. 1. ad 3.) propter diuitias, nō quas ante matrimonium habet, sed quas habitura est post matrimonium vel in ipso matrimonio, tunc diuitiæ ipsæ sunt

Fr. Suarez. tom. I.

A Ratio contrahendi, licet tantum antecedit ordo aliquis vel ius ad ipsas: sic ergo in præsentī. Nihilominus idem D. Thom. eodem art. 4. ad 3. indicat hunc ordinem esse intelligendum actualis esse informationis, ita ut, cū dicitur caro assumpta, quia humana, vel quia respicit animam ut formam propriam, intelligatur includere intrinsece ipsam animam, & actuale cōiunctionem cum illa: hac enim de causa videtur D. Tho. dixisse dicta solut. ad 4. carnem ex unione ad animam habere quod sit vnibilis Verbo, & ideo prius secundum intellectum carnem vniri animæ, quam Verbo. Et hunc præcipue sensum intendunt argumenta facta, qui est etiam verus, & admittendus: nam prior, licet non satis impugnetur, & verum etiam sensum habere possit, tamen solus non sufficit, quia, iuxta superius dicta, secundum ordinem executionis prius ratione & natura Verbum est unitum materiæ, quam illa sit effecta & disposita propriis dispositionibus animæ rationalis, quia, ut sic disponatur, supponitur existens, & subsistens. Et tamen non obstante hac prioritate, dicitur assumpta, ut propria effecta animæ rationalis per dispositiones: ergo eadem ratione dici poterit assumi per ipsam animam ut actu unitam, tanquam per medium quo. Duobus ergo modis hoc verificari potest iuxta doctrinam datam. Primo, quia ad hoc satis est, ut unio carnis, ad animam sit prior in aliquo genere causæ, licet absolute in alio genere sit prior natura unio carnis seu materiæ ad Verbum. Secundo, quia satis est, quod in eodem instanti caro uniatur animæ, licet secundum ordinem naturæ non consideretur ut iam unita, sed ut in eodem instanti temporis vnienda: nam, cum hoc medium sit tantum quo, & ut ratio mouens assumptam ad assumptionem, potest facile intelligi mouere ut præsens in eodem instante, & futurum secundum ordinem naturæ, ita ut dicatur, hoc instante assumptam esse carnem, quia in eodem informada erat anima rationali, & ut tali anima informaretur. Et per hæc satis responsum est omnibus obiectionibus.

Sed dicit aliquis, hoc sensu etiam dici posset, animam assumptam esse medio corpore, nam etiam corpus fuit aliquo modo ratio assumendi animam, assumpta enim est, ut illud informet, & per illud patiatur, & satisfaciatur. Vnde supra diximus, ipsam animæ assumptionem factam esse propter unionem ad corpus, & propterea hanc esse quodammodo intentionem priorem. Respondent aliqui, ita posse hoc totum concedi in genere causæ materialis: tamen quia genus causæ formalis simpliciter perfectius est, ideo absolute potius dici, corpus sumi mediante anima, quam è contrario. Et potest hoc facile sustineri, quamquam modus loquendi nō admodum mihi probetur: quia licet materia sit aliquo modo causa formæ in genere causæ materialis, tamen non est propria ratio, propter quam est forma, quia hoc magis pertinet ad rationem causæ finalis, quam materialis, & forma non est, proprie propter materiam, sed propter compositum, ratione cuius vnitur materiæ: materia vero & est propter compositum, & propter ipsam formam, quæ perfectior est. Melius ergo dicitur, animam esse assumptam ratione humanitatis, quam ratione corporis.

SECTIO V.

Utrum tota humanitas sit prius natura assumpta, quam partes eius, & consequenter, an assumpta sit mediantibus illis, vel e contrario.

N hac re est prima sententia Durandi in 3. distinctione 2. quæstio. 2. qui negat esse realem ordinem naturæ inter assumptionem totius, & partium: & eodem modo loquitur de partibus inter se comparatis, de quibus iam diximus; hanc vero opinionem

Gg 2

Durand.

Durandi huc tractandam remisimus. Fundamen-
tum eius est, quia assumptio fuit vnica, vnde ex par-
te eius nullus est ordo: partes vero non sunt assump-
ptæ, nisi vt coniunctæ, & vnitæ in tota natura, quæ
per se primo assumpta est, & vt sic non distinguun-
tur ab illa, & ideo neque hac ratione potest ex parte
rei assumptæ esse ordo, cum ordo realis non sit, nisi
inter distincta. Addit vero, secundum rationem
posse considerari quendam ordinem, quo humani-
tas dicatur prius assumpta, & esse medium ad as-
sumptionem partium, quatenus ipsa perfectior est,
& fructum incarnationis perfectius participat, &
eodem modo loquitur de anima cum corpore com-
parata.

Scot.
Palud.

Secunda opinio est, humanitatem fuisse assump-
ptā prius natura simpliciter, & absolute quam cor-
pus, vel anima. Ita Scot. distinct. 2. quæst. 2. & Pa-
lud. distinct. 2. quæst. 2. Fundamentum est, quia v-
nio personalis per se primo facta est in humanitate,
& ratione illius in partibus, nam per se primo con-
uenit humanitati, vt subsistat, partibus vero ratio-
ne illius, ergo quod per se primo assumitur, est hu-
manitas. Et confirmatur. Nam Verbum primario fac-
tum est homo: ergo primo assumpsit humanitatem,
illa est ergo prius natura assumpta, quā partes. Vnde
inferitur hæc sententia, partes non posse dici medium,
vt quod, seu tāquam rem prius natura assumptam,
quam totum: posse autem dici medium quo, seu ra-
tionem constituentem totam naturam assumptibi-
lem.

Hæc duæ opiniones videntur in hoc conuenire,
quod assumptionem hanc ad humanitatem vnica &
indivisibilem consistere videntur: hæc enim ratio-
ne existimant, per se primo esse terminatam ad hu-
manitatem & non ad partes vt ad modum quod. Sed,
licet verum sit, hanc vniōem esse aliquomodo v-
nam, vt fatetur etiam hic Caietanus artic. 5. & con-
stat, quia tam humanitas, quam omnes partes eius
assumptæ sunt per modum vniōis, tamen in primis il-
la vniō non potest esse ita vna, vt sit indivisibilis, sed
composita saltem ex partialibus modis vniōis cor-
poris & animæ, nam in corpore ille modus est ma-
terialis, in anima vero spiritalis; nam cum modus sit
aliquo modo idem realiter cum re, quam modifi-
cat, illi accommodatur, & proportionatur, & ita ex
parte corporis recipit extensionem, diminutionem,
& augmentum, non vero ex parte animæ: necesse
est ergo illas vniōes esse saltem partialiter distin-
ctas: igitur tota vniō non est vna, vt indivisibilis, sed
vt composita. Rursus nec eo sensu potest dici indi-
uisibilis, quia licet composita sit, nihilominus est in-
dissolubilis, vt non possint partiales vniōes esse ni-
si in tota, ad quem modum dicitur celum indivisi-
bile. Constat enim hoc esse falsum ex Christi passi-
one, in qua, dissoluta vniōe totali, manserunt vniō-
es partiales in anima & carne, vt supra declaratum
est. Item ostensum est, animam prius natura fuisse
vnitam independentem ab vniōe cum corpore, & e-
conuerso: ergo fuit vnita vniōe partiali & disso-
lubili ab vniōe animæ cum corpore: ergo sunt et-
iam illæ partiales vniōes dissolubiles & separabi-
les inter se: non enim possunt partes nature esse dis-
iunctæ, cum substantialiter, cum etiam localiter, vt
quando vna erat in inferno, & altera in sepulcro, &
quod tunc vniōes hypostatice earum essent coni-
unctæ & componerent vnā. Denique integra
subsistentia hominis, licet vna sit, ita tamē est com-
posita ex partialibus subsistentiis animæ & corporis,
vt dissoluta vniōe earum inter se, permaneat par-
tialis subsistentia in anima, & similiter in materia:
ergo idem erit in partialibus vniōibus ad hyposta-
sim Verbi: nam, vt supra dixi, in hac vniōe seruatur
idem ordo, eademque proportio, quæ in propria sub-
sistentia seruaretur. Si ergo Durandus & Scotus in-
telligant, vniōem hanc esse vnā indivisibilem a-

liquo ex prædictis modis, eorum sententia satis im-
probata est. Si vero hoc non intendat, sed tantum,
assumptionem esse vnā per compositionem, nul-
lum inde suæ sententiæ fundamentum sumere pos-
sunt, vt ex dicendis patebit.

Tertia sententia esse potest, animam quidem esse
prius natura assumptam, quam humanitatem, quia
prius existit, quam tota humanitas: carnem vero esse
posterius assumptam, quia solum existit per ani-
mam, atque supponit totam humanitatem consti-
tutam, prius quam assumatur, ergo supponit etiam
assumptionem totius humanitatis, & per illam assu-
mitur, seu potius coassumitur. Supposita tamen di-
stinctione supra posita de ordine intentionis, & exe-
cutionis, advertendum vltius est partes humani-
tatis, animam scilicet, & corpus, dupliciter intelligi
posse Verbo vnitas esse. Primo secundum se, seu se-
cundum partes entitates, quatenus existere possunt,
etiam si inter se vnitæ nō sint, quomodo manserunt
vnitæ in triduo: quem modum vniōis habuerunt
à principio, & toto tempore quo fuerunt inter se v-
nitæ. Secundo modo intelligi possunt vnitæ Verbo,
non solum secundum se, sed etiam vt inter se vnitæ
sunt: hic enim modus vniōis aliquid addit priori,
vt ex dicendis constabit.

Dico iam primo, Ordine intentionis tota huma-
nitas fuit prius natura assumpta, quam partes, & eo-
dem sensu potest dici medium, seu ratio partes as-
sumendi. Ita D. Tho. artic. quinto, & perspicuum est, D. Tho.
quodq; argumenta Scoti satis etiam conuincunt: in
hoc enim mysterio per se primo intentum fuit, vt
Verbum fieret homo, ergo totius humanitatis as-
sumptio per se primo fuit intentā, partes vero ideo
assumptæ sunt, quia ad componendam humanita-
tem sunt institutæ.

Dico secundo, Ordine executionis, tam anima, *Ordin. m.*
quam caro secundum se, sunt prius natura assump-
ptæ quam tota humanitas: & hoc sensu dici possunt
medium ad assumendam humanitatem. Prior pars
est aperta sententia Diui Thomæ, articulo quinto ad
primum, quam Caietanus ibi, & articulo 1. defendit:
& Ricardus in 3. articulo 2. questione prima, & Gabr-
iel questio. prima, articulo 2. Aristod. 3. lib. Summæ
tract. 1. cap. 1. quæst. secunda, & suppositis, quæ dixi-
mus in sectione prima, & secunda, sequitur eiden-
ter, quia anima, & caro prius natura sumptæ sunt,
quam fuerint inter se vnitæ, ergo sunt prius natura
assumptæ, quam sit constituta humanitas, constitui-
tur enim per ipsarum vniōem inter se: ergo a for-
tiori sunt prius natura assumptæ secundum se, quam
ipsa humanitas, quia necesse est humanitatem prius
constitui, quam assumi. Deinde de anima id pecu-
liariter probari potest, quia in homine prius natura
existit, & subsistit, quam tota humanitas, & qui hoc
principium non admittunt, vix possunt hanc sen-
tentiam defendere: & idem est suo modo, & serua-
ta proportionem, de carne seu materia. Posterior pars
conclusionis constat, quia ille modus loquendi, Hu-
manitas est assumpta mediis partibus, seu (quod i-
dem est) per animam, & carnem, reperitur apud
August. locis præcedenti sectione citatis, vnde im-
merito à Durand. supra negatur, & quamuis in sensu
à Scoto explicato verus sit, quia hæc partes, quatenus
constituunt humanitatem, possunt dici ratio, seu
medium quo assumptionis illius: tamen etiam hoc
sensu vere dicuntur medium tertio modo supra ex-
plicato, scilicet quia earum assumptio fuit quali via
ad assumendam totam humanitatem, in eodem in-
stanti temporis, posterius tamen natura.

Dico tertio. Per hanc vniōem, seu assumptionem
nem non solum assumptæ sunt partes secundum se,
sed etiam vt inter se vnitæ, seu assumptæ et iā est tota
humanitas vt constans ex his partibus inter se vni-
tis. Ad intelligendam, & probandam hanc conclu-
sionem, advertendum est, duobus modis intelligi
posse,

posse, assumptam esse totam humanitatem mediis A partibus, primo, ut prius natura intelligatur assumptam partes secundum se, ut explicuimus, deinde vero uniantur inter se illas partes ad vnam naturam componendam; & ex hoc precise intelligatur, quasi per accidens coniungi partiales uniones animæ, & carnis ad Verbum, & tota humanitas ab illis ut sic denominetur assumpta, nullo intellecto alio modo unionis ad Verbum, quem dicendi modum aperte sequitur Altiſſod. supra, & ex his, quæ ordine temporis acciderunt potest ita explicari, quando enim in morte Christi anima à corpore separata fuit, nulla vnio ad Verbum videtur immutata, sed facta separatione partium inter se, manſit vnio ad Verbum in ipsis partibus: è contrario vero, quando in resurrectione anima & corpus iterum coniuncta sunt, non videtur facta noua vnio hypostatica, nec nouus modus illius, sed tantum vnio animæ & corporis, per quam factum est, ut partiales uniones animæ, & corporis simul sumptæ quasi cōponerent vnam vnionem hypostaticam, per quam tota humanitas dicatur assumpta: Exemplis etiam à natura sumptis, id potest intelligi: in creata enim persona humana, subsistentia totius naturæ, nihil aliud esse videtur, quam partiales subsistentiæ animæ & corporis simul sumptæ, quæ non videntur aliter vniri, nisi per ipsam vnionem animæ & corporis. Et similiter in toto integrali, subsistentia totius, non est aliud, quam subsistentiæ partium inter se vnitarum: vnde cum continuum diuiditur, eadem subsistentia manet in partibus, diuisa tamen, & quæ antea erat pars, fit totum, solum quia natura quam terminat, est ab aliis distincta, & in se propriis terminis clausa. Denique hic modus potest ratione suaderi, quia illas uniones partium inter se coniunctarum sufficiunt ad vnionem totius, ergo superfluum est fingere aliam vnionem totius, nam per hanc iterum deberent assumi partes: cum enim totum non distingatur à partibus simul sumptis, fieri non potest, ut partes assumantur non assumptis toto, neque è conuerso. Nec vero dici potest, illas partiales uniones hypostaticas inter se vniri per aliam vnionem hypostaticam, tum quia hoc modo posset in infinitum procedi, si vnio indigeret noua vnione: tum etiam quia vnio hypostatica non vnitur hypostaticæ, sed tantum est ratio, quæ aliud vnitur.

Secundo modo intelligi potest, ita assumptam esse totam humanitatem mediis suis partibus, ut præter partiales uniones ipsarum partium secundum se, intelligatur assumptio terminari ad totam humanitatem, quatenus natura quædam est integra, includens partes, non vtunque sed vt vnitas inter se, & illam vt sic vniam Verbo speciali modo vnionis, constante ex vnionibus ipsarum partium, & aliquid præter illas addens, quod ad rationem integræ vnionis hypostaticæ vere pertineat, scilicet proprium ac per se vinculum partialium vnionum inter se.

Hic dicendi modus quibusdam nouus, & parum probabilis visus est. Sed certe nouus non est: illum enim satis indicat Gab. in 3. dist. 1. q. 2. artic. 3. dub. 2. ubi querit an sit vna vnio, vel plures; & omiſſa prioris response, in posteriori ait, iuxta opinionem asserentem, quamcunque naturam substantialem esse assumptibilem, tot esse vniones realiter distinctas, quot sunt vnitas: ponit vero exempla in vnionibus animæ & carnis: non meminit autem vnionis totius humanitatis, nec tamen illam excludit. Supponendo autem humanitatem distingui à partibus & à collectione earum, idem necessario censeret Gabriel esse dicendum de vnione totali. Idem plane sentit Caietanus hic ar. 5. ubi, respondens Scoti, ait, Nec somniamus, Verbum dici hominem à partibus assumptis, & non totaliter terminata assumptione: & subdit, assumptionem tantum esse vnam, progredientem à

Fr. Suarez, Tom. 1.

partibus ad totum. Et respondens Durando ait, assumptionem esse vnam, & vnus compositi, non solum prout in se est vnus, sed etiam secundum suas partes: sentit ergo non tantum ibi esse vniones partiales, sed etiam totalem terminatam ad totam humanitatem, vt totum quoddam est. In eadem sententia videtur esse Capreolus in 3. di. 2. q. vnica conclus. 2. dicens, filium Dei non solum assumptisse animam & carnem, sed etiam tertiam entitatem resultantem, & in solut. ad 3. cont. illam conclus. id plane declarat, citans optimum locum Athanasij apud D. Thom. infra q. 50. art. 3. ad 2. Expressius hoc docuit Capreo. in 2. di. 15. q. 1. a. 3. ad argumentum secundo loco cont. 1. conclus. inducta. §. Ad aliud quod tangitur in illa confirmat. ubi ex sua & Heruæi sententia ait, quod, licet humanitas vniam Verbo vna vnione principali, quæ fundatur in tota natura vt sic, tamen præter illam est propria vnio materiæ, quæ manſit in morte: & idem à fortiori diceret de anima. Non est itaque nouus hic dicendi modus. Deinde existimo, non esse parum probabilem, imo multo probabiliorem alio.

Primo, quia alias non fuisset vnita hypostaticè tota humanitas, vt est vna natura: tum quia hæc humanitas distinguitur in re ipsa ab entitatibus suarum partium, collectiue etiam sumptis, vt per se constat, vnde in triduo, vt quæque pars manſit vnita Verbo, & non manſit vnita humanitas: tum etiam, quia ex vi vnionis animæ & corporis secundum se, non manet vnita humanitas, vt sic, nam potest manere tota illa vnio, etiam si humanitas non maneat vnita, vt prima sententia concedebat.

Dicitur fortasse, si humanitas existat in rerum natura, necessario manere vnitam stâte vnione partium, & hoc satis esse. Sed contra, nam licet maneat vnita mediate, seu remote, ratione partium, non tamen proxime, & secundum se, prout in re ipsa est quid distinctum à partibus. Nec refert quod humanitas solum addit præter entitates partium, vnionem earum inter se: quia hæc vnio aliquid substantiale est, pertinet ad constitutionem totius humanæ naturæ, assumpta est autem proxime, & immediate tota humana natura, & concomitanter quidquid pertinet ad substantiam eius, ergo non solum est facta vnio in anima, & corpore secundum se, sed etiam in humanitate ipsa, vt sic, & in partibus eius, vt vnitis.

Et confirmatur primo, quia in assumptione naturæ constantis ex forma omnino materiali, vt verbi gratia in vnione ad sanguinem, necesse est Verbum vniri formæ non secundum se, quia non est forma subsistens, sed vt vnita materiæ, & cum ea vnam naturam integram componente: ergo quamuis in anima rationali, quia est forma subsistens, locum habeat vnio ad ipsam secundum se, non tamen est illi negandus ille modus vnionis, quem potest habere forma, vt coniuncta materiæ, cum non sit minus propriæ formæ ipsa, quam reliquæ, nec fit tota humanitas, vt sic, minus proxime ac immediate assumpta, quam esset qualibet alia natura. Denique confirmatur, quia in proprio supposito humano, sicut natura integra est vna, ita habet vnam subsistentiam, siue simplicem, siue compositam ex partialibus subsistentiis: ita tamen, vt ipsa vere sit vna saltem per compositionem, ergo in præſenti etiam mysterio, subsistentia Verbi fuit proxime vnita toti naturæ, vt sic, vnde fit consequens, in illa etiam natura esse specialem modum vnionis, veluti integrum & completum, coniungentem in se incompletas vniones partium. Neque inde sequitur processus in infinitum, quia licet vnio inter duo extrema, non coniungatur illis per illam vnionem, quia est modus illorum, & quia inde sequeretur processus in infinitum: tamen partiales vniones bene possunt inter se vniri, addendo modum vnionis, quia vna non est mo-

Gg 3

est mo-

est modus alterius, sed sunt quasi distincta extrema alterius vnionis, & ideo non proceditur in infinitum. Ex his ergo conclusio posita, satis explicata est, satisq; probata.

Neque contra conclusionem vrgent, quæ ad explicandum priorem modum afferbamus: nam omnia exempla ibi adducta, potius eredi mus posse contrarium ostendere: non videtur enim verisimile, in Christi resurrectione non aliter fuisse vnitam totam humanitatem & partes eius Verbo, quam in triduo fuerint. Et idem est in aliis. Ad rationem vero iam responsum est, totam naturam in re ipsa distinguat aliquo modo à partibus, & ideo speciali modo vnionis indigere, declaratum est etiam, quomodo partiales vniones vniri inter se possint sine processu in infinitum. Nec vero dicimus, vniam vnionem vniri alteri hypostaticè, sed inter se coniungi ad componendam vniam vnionem hypostaticam totius naturæ ad Verbum. Quocirca (quod supra etiam tactum est) quamuis ad explicandum ordinem naturæ seruatum in hac vnione, distinguamus vniones partium, & totius naturæ, non tamen propterea dicendum est, esse plures vniones, sed vniam perfectam, & completam, quæ ordine executionis & naturæ ab incompletis inchoatur, & tandem complete consummatur, & perficiatur, necesse est enim vnionem accommodari naturæ vniti, vnde sicut natura est vna, apta ad complete subsistendum, constat tamen ex partibus, quæ incomplete subsistunt, ita vnio in illa facta est vna, proportionem seruata.

Sed vrgeri adhuc potest ratio, quæ ex Scoto, loco citato, desumitur, quia vel per hanc assumptionem seu vnionem totius humanitatis assumuntur etiam partes, scilicet, anima & corpus, vel non. Si primum dicatur, sequitur, aut has partes his assumi & terminari à Verbo, quod est superfluum; vel alteram ex his vnionibus consistam esse. Vnde cum in superioribus ostensum sit, necessariam esse vnionem singularum partium per se, alia totalis non erit necessaria præter aggregatum illarum partialium vnionum, quæ in corpore & anima proximè secundum se fundantur. Si vero dicatur secundum, in primis impossibile videtur intelligere, totum aliquod vniri alteri per aliquam vnionem, si per eandem non vniantur partes eius, cum totum vel à partibus non distinguatur, vel eas necessario includat: alias potuisset Deus efficere vnionem hanc totalem cum humana natura, non assumendo partes eius, quod est plane impossibile, & mente concipi non potest. Secundo sequitur, per hanc vnionem, quam totalem appellamus, solum assumi vnionem illam naturæ humanæ, quæ est inter animam & corpus: nam præter partes nihil superest in tota humanitate, nisi hæc vnio, consequens est plane falsum: ergo. Probatur minor, quia vnio illa, cum tantum sit quidam substantialis modus, non est capax hypostaticæ vnionis: nam hæc fit ad subsistendum, vnde tantum fieri potest in substantiali natura, quæ apta est ad subsistendum. Qua ratione in superioribus dicebamus, accidentia non posse hypostaticè vniri: eadem autem est ratio de hoc modo substantiali, quia ille non est natura substantialis, sed modus eius, & quasi adhaerens illi: vnde non est capax subsistentiæ, & consequenter nec hypostaticæ vnionis. Et confirmatur primo, quia in proprio supposito humano illa vnio materiæ & formæ non subsistit, sed solum existit in natura subsistente: nam cum sit quidam modus, non requirit aliam subsistentiam, nec fingi facile potest, quomodo per nouam subsistentiā terminetur: ergo in Christi humanitate illa vnio animæ & corporis per se non vnitur Verbo, quia vnio succedit loco propriæ subsistentiæ; & ideo solum vnitur, quod per propriam subsistentiam terminatur. Confirmatur secundo, quia alias etiam vnio partium integralium corporis inter se haberet propriam

vnionem ad Verbum, quod videtur ridiculum, alias infinitæ multiplicarentur hypostaticæ vniones, sicut infinitæ sunt continuationes, seu vniones partium integralium corporis. Vnde tandem confirmatur, nam, si vnio non est assumptibilis, vt probatum est, & anima & corpus sufficienter assumuntur per suas partiales vniones, per illas assumitur sufficienter quidquid assumptibile est in humanitate, nam in illa nihil est substantiale præter animam & corpus, & vnionem: ergo per illas duas partiales vniones sufficienter assumitur humanitas; quia tunc sufficienter humanitas assumitur, quando, quidquid in ea assumptibile est, assumitur: ergo superuacanea est omnis alia totalis vnio.

Respondetur, difficultatem hanc procedere, ac si diceremus, hanc vnionem totalem totius humanitatis esse simplicem ac distinctam prorsus à partialibus vnionibus animæ, & corporis, quod est plane falsum, vt sufficienter conuincitur primo argumento facto. Non ergo hoc dicimus, neque hoc modo cogitanda est hæc vnio integra totius humanitatis, sed dicimus, solas duas vniones partiales animæ & corporis, vel aggregatum earum vt sic, non satis esse, vt tota humanitas, quatenus est quædā integra natura substantialis, sit Verbo vnita hypostaticè: hoc enim conuincit ratio supra facta, quam etiam Scotus tetigit, scilicet, quod per duas vniones partiales terminatas ad corpus & animam secundum se non est vnita humanitas vt sic, nec Verbum est homo: potest enim vtrique illa partialis vnio cōseruari, quin Verbum sit homo, vt patet in triduo: est ergo necessaria aliqua vnio totalis, quæ per se primo assumatur humanitas, & ita illi conueniat, vt partibus distinctis conuenire non possit: atque hæc ratione assumat Verbum non solum partes, sed etiā totum; nec solum partes, verbi gratia, animam secundum se, sed etiam vt informantem corpus, & corpus, vt viuificatum ab anima. Hæc autem vnio totalis essentialiter includit vniones partiales animæ & corporis secundum se, solumque addit vniones earum inter se ad componendam vniam subsistentiam totalem: ita vt, sicut humanitas tota essentialiter includit animam & corpus, & addit vnionem eorum inter se, ita vnio totius humanitatis, vt integræ vnio est, includit essentialiter partiales vniones animæ & corporis, & addit propriam vnionem earum inter se ad componendam vniam totalem vnionem: ita, vt duæ illæ partiales vniones non dicantur inter se vniri solum per accidens & denominatione extrinseca: quia partes naturæ, quas afficiunt, vniantur inter se: hæc enim reuera non est vnio, nec compositio vnus integræ vnionis, sicut non vniantur inter se accidentia corporis & animæ, eo quod anima & corpus inter se vniantur: nec illa sola denominatio extrinseca sufficit, vt tota humanitas vt sic maneat assumpta, vt argumenta facta probant. Vniantur ergo illæ duæ hypostaticæ vniones per se ac proprie ad componendam vniam, quæ tota humanitas per se primo vnitur: hoc enim modo illas partiales vniones hypostaticas inter se vniri, nihil repugnat; & alioqui necessarium est ad propriam & perfectam vnionem totius humanitatis. Ex hac autē doctrina facile soluitur argumentum factum: dicendum est enim per hanc vnionem totalem secundum totum, quod includit, vniri totam humanitatem, & consequenter animam & corpus: quia impossibile est vniri totum non vnitis partibus, vt recte in argumento dicitur: quia hæc vnio totalis includit vniones singularū partium, & ita non sequitur, eadem partes bis assumi, quia illæ, si secundū se considerentur, non assumuntur per hanc vnionem totalem, nisi quatenus includit partiales ex quibus componitur; si autem consideretur vt vnita inter se, sic assumitur, vel potius coassumitur eū tota natura per vnionem totalem, seu per partiales inter se vnitas, & ita nihil est, quod bis assumatur.

Quod

*Hypostatica
vna con-
pleta, vnica
est.*

vnio

E

Quod autem tota humanitas, ut est quædam natura integra & totalis, assumptibilis sit propria & adæquata assumptione, certissimum est, quia est natura substantialis, & maxime apta ad subsistendum. Denique illa est, quæ maxime, & per se primo assumpta est à Verbo: non est autem assumpta per uniones partiales, nec per solum aggregatum earum, ut ostensum est, ergo per integram & totalem assumptionem. Hinc vero non sequitur, quod in secunda obiectione inferebatur, unionem partium humanitatis assumi proprie & ut quod, quia licet humanitas non addat præter animam & corpus, nisi unionem eorum inter se: nihilominus non est ipsa unio, sed quædam natura integra ex partibus unitis resultans. Igitur, ad summum, inferri potest, unionem coassumi cum tota natura, aut assumi ut quo, quia est veluti ratio & medium necessarium, ut tota natura assumptibilis sit, & aliquo modo concurrat ad illam substantialiter complendam: non vero est ipsa unio per se considerata, & præcise sumpta vnibilis, & ideo non dicitur nec est assumptibilis ut quod. Et hoc posterius tantum probat ratio ibi facta: per eam vero non excluditur illud prius, quia non repugnat esse modum substantialem, & esse coassumptibile prædicto modo. Nec est quoad hoc similis ratio de accidentibus, nam hæc omnino sunt extra rationem naturæ substantialis. Accommodatius exemplum esset de substantiali forma materiali, quæ secundum se proprie non est subsistens, & coassumi potest cum tota natura, ut illam constituit, informando materiam, quo modo assumpta est forma sanguinis, & tamen non potest dici proprie assumpta ut quod, cum non subsistat ut quod, sed dicitur assumpta ut quo, & coassumpta cum tota natura. Atque eodem modo respondendum est ad primam confirmationem, nam in proprio supposito unio formæ ad materiam non subsistit ut quod, nec terminatur propria partiali subsistentia, sed tota natura, prout ex materia & forma ac illa unione resultat, est quæ terminatur totali subsistentia, & quæ subsistit per illam, unio vero est medium, seu conditio necessaria ad hanc terminationem, & consubstistere in toto dici potest, sicut forma materialis, vel e contrario (& fortasse proprius) totum compositum dicitur subsistere in omnibus, & ex omnibus his. Quocirca potius hæc ratio potest in contrarium retorqueri, nam in propria & creata persona humana, subsistentiæ partiales animæ & corporis non terminant totam humanitatem, nisi ut vnitæ inter se, & componentes vnā subsistentiam, ut sic integra subsistentia correspondeat integræ naturæ, & subsistentiæ partiales partibus naturæ, & unio partialium subsistentiarum unioni partium naturæ, ut latius in Metaphysica ostensum est. Simili ergo proportionem intelligendum est accidere in unione hypostatice, quæ propriam subsistentiam impediuit, & vicem eius suppluit, ut sæpe dixi. Qualis autem sit hæc unio inter subsistentias partiales, & quomodo rationi subsistentiæ non repugnet, in Metaphysica explicatur. Ad confirmationem responderetur, eodem modo proportionali loquendum esse de continuatione substantiali partium materiarum: & hoc potius exemplo confirmari, quæ hæcenus diximus. Nam certum est, unionem corporis Christi ad Verbum extensam esse sicut corpus ipsum, nam unio vnus partis non est unio alterius, & cum pars addebatur illi corpori, ex parte eius addebatur pars unionis: est ergo illa unio extensa: ergo necessario debet esse continua, quia non potest esse diuisa in omnem suam partem: sicut ergo in partibus corporis dantur propria continuatiua, ita etiam in ipsa unione: pars ergo unionis correspondet parti corporis, & continuatiuum unionis continuatiuum corporis. At vero sicut unio tota dicit habitudinem transcendentalem inter humanam naturam & Ver-

bum, & est quasi nexus amborum: ita etiam unio totius corporis dicit proportionalem habitudinem inter totum corpus & Verbum, & pars illius corporis dicit habitudinem talis partis corporis ad Verbum, & continuatiuum eiusdem unionis, dicit etiam habitudinem talis continuatiui corporis ad idem Verbum, quia, & tota unio, & omne id, ex quo componitur, dicit transcendentalem habitudinem ad eundem terminum, ut continuatiua sint proportionata partibus, quæ continentur, & omne id, quod est in humano corpore substantiale, & pertinet ad substantialem compositionem, & unitatem eius, est immediate Verbo unitum, ut ex dictis quæstione 5. constat. Neque ex hoc multiplicatur infinitæ hypostatice uniones, sed est vna, quæ hoc ipso quod materialis est, & extensa, in infinitum diuidi potest, & in ea designari possunt infinitæ partes in potentia, & infinita continuatiua correspondentia continuatiuis partibus corporis. De quibus tamen eodem modo loquendum est, quo de unione animæ & corporis, quod scilicet non proprie assumuntur, sed coassumuntur, &c. Ad ultimam confirmationem satis declaratum est, humanitatem, ut quædam natura integra est, esse maxime assumptibilem, & non sufficienter assumi per partiales uniones, sed per totalem ex illis compositam.

Dico quarto, Licet anima, & caro secundum se, prius natura fuerint assumptæ, tamē ut inter se vnitæ, fuerunt assumptæ media humanitate, quæ per hanc unionem, ut perfectam & completam, fuit per se primo vnita. Hæc conclusio facile constat ex dictis, & explicatur facile in resurrectione, in qua anima, & caro secundum se, præexistebant vnitæ Verbo: cum primum vero coniunctæ sunt ad componendam vnā naturam, tota illa natura est, quæ manet vnita Verbo, & id, quod intelligitur addi, ut modus unionis hypostatice, immediate intelligitur additi totæ naturæ, ut sic, quia illa est, quæ in illo termino proxime vnitur, ergo per illam vnuntur partes ut inter se copulatæ: quin potius hoc modo partes assumuntur, vel potius coassumuntur eadem unionem cum toto, ita ut totum ipsum sit quasi medium, secundum necessario asserens unionem partium sub hac ratione, adeo ut non possint partes, sub hac ratione manere vnitæ ad Verbum, nisi tota natura maneat vnita, sicut supra in natura omnino materiali explicatum est. Neque contra hanc, vel alias conclusiones obstat fundamentum Durand. tum quia licet assumptione sit vna, tamen non est omnino simplex, sed composita, & ex hac parte potest in ea intelligi quidam ordo naturæ: tum etiam, quia licet partes simul sumptæ, & prout inter se vnitæ, non distinguuntur à toto, tamen secundum se distinguuntur, & quælibet seorsum sumpta, etiam ut vnita distinguitur à toto, & hoc modo etiam ex parte rei assumptæ, naturæ ordo, atque ratio mediè potest reperiri. Quod si fundamentum Durandi validum esset, fere eodem modo concluderet, nullum ordinem rationis in re ipsa fundatum esse admittendum. Semper enim, ut Paludanus recte obiicit, habet locum illud dilemma, quia, vel comparatio fit inter totum, & partes diuisas, vel coniunctas. Priori modo non recte fit, quia partes, ut diuisæ, non sunt assumptæ. Posteriori autem modo non est perfectius totum, quam partes. Quod si dicat, totum esse perfectius singulis partibus, etiam ut vnitis, idem dicere posset de prioritate naturæ in ordine ad assumptionem. Sine causa ergo recessit Durandus à communi modo loquendi, non solum Theologorum, sed etiam Patrum, & nouum modum prioritatis finxit, ad rem de qua agimus minime necessarium, scilicet, secundum perfectionem, vel participationem fructus redemptionis. Quid enim hæc referunt ad ordinem assumptionis? Cum possit esse alius ordo assumptionis, quam perfectionis, ut ex dictis patet.

Anima, & caro prout vnita, media humanitate assumpta sunt.

Ad fundamentum autem Scoti satis per primam & quintam conclusionem responsum est, illas enim probat, & non aliud.

SECTIO VI.

Utrum humanitas prius natura sit assumpta, quam accidentibus informata.

Explicato ordine seruato in assumptione substantiæ, & partium eius, superest, ut breuissimè de accidentibus dicamus, facile enim ex tractatis in superioribus colligi potest, quid de illis sentiendum sit. Primo enim certum est, substantiam fuisse medium, per quod, vel potius in quo sumpta sunt accidentia; quia, ut supra dictum est, non sunt immediata assumpta, sed tantum in hypostasi, ratione naturæ, in qua sunt. Vnde secundo constat, prius saltem naturæ assumi substantiam, quam accedens, non tam ex parte vnionis, quæ vnica est, proxime terminata in substantia, remote vero, & quasi extrinsece denominans accedens assumptum, quam ex parte ipsarum rerum quarum vna non assumitur, nisi mediante alia, intelligendum est autem de substantia naturæ totius, aut partis, sæpe enim accedens tantum inest parti, ut animæ, v.g. & per illam intelligitur assumi.

Solum ergo potest hic comparari vnio accidentis ad substantiam, cum vnione hypostatica ipsius substantiæ ad Verbum, vtra fuerit natura prior, ut, v.g. in instanti creationis animæ Christi, quid in illa intelligatur esse prius natura, vnio ad Verbum, vel habere intellectum, & voluntatem. Et videtur quidem hoc secundum præsertim in his proprietatibus, quæ intrinsece manant ab essentia existente: quia natura existens præintelligitur assumptioni, ergo etiam præintelligitur habens omnia, quæ ab illa manant necessario, nam ad hoc sufficit existētia, assumptio enim veluti quid extrinsecum est. Adde, relationem creaturæ, vel similes necessario præintelligi in natura existente, atque in materia præintelligi accidentia, quibus disponitur ad formam. Aliud autem videri potest, inter illa duo nullum esse ordinem naturæ, quia accedens neque est ratio, vel causa, vel dispositio per se vnionis hypostaticæ: nec vero assumptio est ratio talium accidentium, aut inherentiæ eorum in suo subiecto, quia est quasi extrinseca respectu illorum. Vnde ab illa non pendet, variata enim assumptione, vel vnione, eadem accidentia in eadem natura remanent.

Prima natura assumitur substantia quam recipiat aliquod accedens.

Nihilominus si consequenter loquendum est iis, quæ hætenus dicta sunt, probabilius videtur, prius naturæ assumi substantiam, quam adueniret aliquod accedens, ut verbi gratia, animam quam intellectum, humanitatem, quam sensum, & sic de aliis, seruata proportionem. Ratio est, quia in propria hypostasi, substantia prius naturæ conuenit naturæ substantiali, quam quodlibet accedens, in hoc verò mysterio, assumptio intelligitur facta in eo signo naturæ, quod propria substantia esset futura, ut sæpe in superioribus probatum est, præsertim disp. 10. sect. 2. & ex his dictis probari potest maior propositio hic assumpta: tum, quia modus substantiæ est magis intrinsecus naturæ, quam quodlibet accedens: tum etiam, quia ad complementum ipsius substantiæ pertinet: tum præterea, quia substantia est quasi conditio, ordine naturæ requisita ad sustentanda accidentia, prius enim est, rem esse in se, & per se completam, quam intelligatur apta ad sustentandum aliud. Confirmari potest exemplis, quia in accidente existente modo sibi connaturali, nullus modus intelligitur prior, quam actualis inherentiæ, ergo similiter.

Dices, quamuis hoc videatur probabile in illis accidentibus, quæ simul tempore sunt in natura, vel parte assumpta, & quæ non habent intrinsecam ac-

A necessariam connexionem cum tali natura, non tamen in his, quæ huiusmodi connexionem habent: nam ab his pendet existentia naturæ assumendæ, sed huiusmodi existentia naturæ supponitur assumptio: ni: ergo & accidentia hæc, à quibus talis existentia pendet, supponuntur assumptioni ordine naturæ. Responderi potest primo, non esse inconueniens, id concedere secundum aliquod genus causæ vel dependentiæ, vel conditionis sine qua non, dummodo illa prioritas intelligatur tantum esse secundum quid, nam simpliciter magis intima est substantia, magisque ab illa pendet existentia, quam ab accidentibus proprietatibus. Absolute tamen melius respondetur negando assumptum: nam hæc dependentia naturæ à propriis passionibus (ut supra dixi) non est ut à propria causa, sed ut à conditione intrinsece subsequente: huiusmodi autem conditiones possunt esse plures, inter quas vna potest esse intimior & immediatior substantiæ, quam alia: & hæc est simpliciter natura prior, altera vero, cum non habeat propriam causalitatem, non est cur sub alia ratione censetur prior: nam, licet habeat necessariam connexionem cum eadem natura, hoc est illi commune cum alia proprietate: vnde in hoc sunt pares, & quasi simul superatur autem ab alia intimiori & immediatiori proprietate in naturali ordine prædictæ connexionis, in quo tantum consistit hæc prioritas naturæ: & ad hunc modum comparatur substantia respectu omnium accidentalium proprietatum, & ideo illa est simpliciter prior ordine naturæ: & consequenter etiam est prior vnio hypostatica, quæ vicem propriæ substantiæ subit.

C Dices vltius, et hoc ita sit in his proprietatibus, quæ simul tempore esse incipiunt, in natura vel parte quæ assumitur, non tamen in his, quæ prius tempore præcesserunt, & in instanti etiam assumptionis in eadem parte permanent, ut v.g. si supponamus eandem numero quantitatem, quæ præcessit in materia Virginis sanguinis, ex quo formatum est corpus Christi, mansisse in eodem corpore in eo instante, quo formatum est, consequenter dicendum videtur, illam quantitatem pro illo eodem instante prius naturæ inheruisse illi materiæ, quam assumptæ fuerit: nam, si in priori tempore præcessit, quomodo non etiam in prioritate naturæ? cum illa materia secum afferat quantitatem, quæ sibi prius antea inhererebat: & idem argumentum fieri potest de reliquis accidentibus, quæ in eadem materia duratione præcesserunt. Propter hanc difficultatem posset prædicta conclusio limitari ad ea tantum accidentia, quæ de nouo esse incipiunt cum ipsa assumptione: quia hæc supponunt subiectum subsistens, & alioqui non habent naturalem existendi consecutionem, sicut ea, quæ duratione præcesserunt. Estque hic modus dicendi probabilis. Nihilominus rem attentius considerando, eandem rationem in illis etiam accidentibus reperimus: nam, licet priori tempore præcesserint in materia, tamen ut in instanti assumptionis in illa perseverant, necesse est, ut pro eodem instanti propria & speciali influenza conseruentur: hæc autem conseruatio in subiecto, & ex subiecto fit: vnde, cum non tendat ad substantiam, ex natura sua supponit subiectum subsistens: ergo etiam illa est ordine naturæ posterior, quam conseruatio substantiæ: ergo etiam quæ posterior natura, quam vnio hypostatica, quæ vicem illius supplet. Confirmatur ac declaratur, quia tam vnio, quam quantitas, insunt seu conueniunt materiæ primæ in instanti assumptionis, & in illo instanti habent eundem ordinem dependentiæ vel causalitatis inter se, quem haberent, etiam si in illo instanti materia prima creata esset, & cum illa quantitas concreta, nam quod priori tempore extiterint, quoad hoc est veluti per accedens, nec variare potest modum dependentiæ, quem in illo instanti habent ac requi-

unt:

runt: ergo habent eundem ordinem prioris ac posterioris natura, qui ex ratione dependentiæ, seu causalitatis nascitur: ergo, sicut vni ordine naturæ antecedit respectu proprietatis, quæ de nouo fit, ita etiam respectu proprietatis, quæ in eodem instante conseruatur: nam, sicut præsupponitur effectiōi, ita & conseruationi: & in hac tantum præsuppositione consistit ordo naturæ vt dicebam, quia alioqui hæc omnia mutua inter se connexionem habent in ordine ad esse, vt dictum est. Neque obstat difficultas tacta, nam, licet illa accidentia tempore præcesserint, tamen cum dependentia ab alia substantia propria ipsius materiæ: in illo autem instante, quamuis non mutent existentiam, mutant dependentiam, & incipiunt suo modo pendere ab vnione, & ideo prout in illo sunt, ordine naturæ sunt posteriora. Sicut, quando vnus effectus, qui antea fuit ab vna causa, incipit in hoc instante conseruari ab alia, quamuis ille effectus simpliciter sit prior tempore, quam causa à qua conseruatur, tamen, prout in illo instante est, & conseruatur à tali causa, est posterior natura, quam illa, quia præsupponit esse illius, cum ab illo sua conseruatio dimanet, ita igitur in presente contingit.

Quæret tandem aliquis, esto accidentia non prius in ista natura vel parti assumpta, quam vnio, an saltem dici possint esse medium ad assumendam naturam. In quo certum est non posse esse mediū vt quod quia accidentia non assumuntur per vnionem, quæ ad ipsa per se & immediate terminetur, sed solum mediātē, & quasi denominatione extrinseca, per vnionem sui subiecti substantialis, in quo inheret: & ideo, vt in principio dicebam, assumptio naturæ est medium, ratione cuius accidens dicitur assumptum, non verò e contrario. Sed de medio, vt quo potest esse nonnulla difficultas, quia in primis, vt aliquid sit medium quo, non est necesse, vt ad ipsum immediate terminetur assumptio, sed solum vt sit ratio, dispositio, aut conditio necessaria, vt aliquid assumatur, quod conuenire potest alicui, etiam ipsum in se & immediate non sit assumptum, & ita Doctores omnes, qui admittunt aliquam dispositionem ordine naturæ præuiam ad hanc vnionem, consequenter dicent, esse medium ad illam. Deinde non est necesse, vt tale medium ordine naturæ simpliciter præcedat in re, quæ assumitur, vt supra dicebamus de anima respectu materiæ, sed satis est, quod in eodem instante tale medium bene disponat & afficiat subiectum, quod assumitur, quod potest conuenire etiam formæ accidentali, & hoc modo Richar. 3. d. 2. artic. 2. q. 3. licet neget gratiam habitualem esse priorem naturæ vnione, affirmat posse medium ad illam appellari. Nec videtur inconueniens ita loqui, imo, vt supra tractatum est, quando Patres dicunt, Verbum assumpsisse animam mediātē mente, multi per mentem, intelligendam putant potentiam intellectiuiam accidentalem, & eam dicunt esse medium ad assumendam animam. Nihilominus ille modus loquendi, mihi non admodum probatur, quia accidens proprie non fuit ratio assumendi substantiam: neque etiam fuit dispositio ad vnionē, vt supra dispositio. 2. probaui: nulla ergo propria ratio mediæ hic reperitur. Antecedens quoad priorem partem in primis sequitur ex posteriori, quæ, vt dixi, iam probata est: nam, si accidens non potest esse dispositio ad vnionem, multo minus esse potest formalis ratio reddens assumptibilem substantiam: sicut enim substantialis natura, nec dispositiue, nec formaliter terminabilis est propria substantia ratione alicuius accidentis, ita neque est assumptibilis à Verbo, medio accidente vt formali ratione seu medio. Loquor autē semper de ratione formali, nam finaliter cōtingere potest accidens esse rationem assumendi substantiam eo modo, quo dicitur substantia esse propter operationē, quomodo humana natura di-

citur assumpta propter redemptionem operādam, tamen hæc ratio non est medium, cum potius sit finis. Non est ergo accidens proprie medium ad assumendam substantiam, non solum, quia immediate non assumitur, nec quia substantia prius natura assumatur, quam vnatur accidentibus, vt ratio in contrarium facta assumebat, sed quia proprie non reddit naturam assumptibilem. Vnde non est par ratio de accidentibus respectu substantiæ, quæ est materiæ respectu formæ substantialis: nam hæc non subsistit nisi in ordine ad aliquam formam, per quam actu informetur, & ita non est assumptibilis absque nouo miraculo, nisi vt est actu sub tali forma: & ita caro humana fit formaliter assumptibilis per animam, maxime secundum congruitatem, substantia vero non subsistit proprie in ordine ad accidentia, nec per illa proprie fit formaliter assumptibilis, sed potius e contrario, quia substantia assumptibilis est, ideo cum illa sunt accidentia assumptibilia: & quia de facto assumpta est substantialis natura, ideo, vel ex necessitate, vel ex congruitate talia accidentia cum illa fuerunt assumpta.

QVÆSTIO VII.

De gratia Christi, prout quidam singularis est homo. in tredecim articulos diuisa.



Inde considerandum est de coassumptis à Filio Dei in humana natura. Et primo de his, quæ pertinent ad perfectionem. Secundo de his, quæ pertinent ad defectum.

Circa primum consideranda sunt tria.

Primo, de gratia Christi: secundo, de scientia eius: tertio, de potentia ipsius.

De gratia autem Christi considerandum est dupliciter. Primo quidem de gratia eius, secundum quod est quidam singularis homo. Secundo, de gratia eius, secundum quod est caput Ecclesie: nam de gratia vnionis iam dictum est.

Circa primum queruntur tredecim.

Primo, vtrum in anima Christi fuerit aliqua gratia habitualis.

Secundo, vtrum in Christo fuerint virtutes.

Tertio, vtrum in eo fuerit fides.

Quarto, vtrum fuerit in eo spes.

Quinto, vtrum in Christo fuerint dona.

Sexto, vtrum in Christo fuerit timor domini.

Septimo, vtrum in Christo fuerint gratie gratis date.

Octauo, vtrum in Christo fuerit prophetia.

Nono, vtrum in eo fuerit plenitudo gratiæ.

Decimo, vtrum talis plenitudo sit propria Christi.

Vndecimo, vtrum Christi gratia sit infinita.

Duodecimo, vtrum potuerit augeri.

Decimotertio, qualiter hæc gratia se habeat ad vnionem.

Explicit haftenus D. Thom. ipsum Incarnationis mysterium, nunc tractare incipit de perfectionibus, quæ in humana natura à Verbo assumptæ sunt. Et quoniam gratia creata, inter omnes perfectiones animæ, & maior est, & ipsi gratiæ vnionis propinquior, ideo de illa primo loco disputat: quoniam vero Christi gratia, non solum illius naturam perfecit, sed principium etiā fuit perficiendi alios: ideo prius in hac quæst. agit de hac gratia, prout singularis, seu personalis perfectio animæ Christi est, in sequenti vero quæst. agit de illa, prout est gratia capitæ, seu prout est principium influendi in alios. In presenti vero quæst. prius inquirat, an hæc gratia fuerit in Christo, quod persequitur per octo articulos primos, agens prius de ipsa gratia sanctificante, quæ est veluti fons, & origo aliorum donorum, deinde vero de virtutibus, donis, & aliis gratiis: vltimo vero loco de perfectione huius gratiæ disputat ar. 9. & seqq.

ARTI.